

ŽELEZAR

GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE
J E S E N I C E

JESENICE, 2. marca 1963

Številka 9/V.

Transformatorski boks zgrajen v enem tednu

Z vsakoletnim širjenjem in večanjem pogonskih zmogljivosti po obratih so se težave z električnim napajanjem letih prenašale na staro stikalnico, tako imenovano RTP Jesenice (Razdelilna trafo postaja). Dogajalo se je namreč, da ni bilo dovolj stikalnih celic za vse kabelske odcepe in da je bilo v eni sami po več odvodov. Komandna plošča stare stikalnice z

merilnimi instrumenti in signalizacijo ter komandnimi vklopi je bila prenatrpana in nepregledna. Stikalna manipulacija pa takšna, da se je spoznal lahko samo še dolgoletni verzirani stikalničar, pa še ta ni imel lahkega dela ob pogostih električnih izpadih.

Nevzdržno in pogonsko nevarno stanje se je popravilo z novo stikalnico s komandnim prostorom, ki je bila zgrajena lani. V jeseni so začeli s preklapljanjem. Elektroenergija je z obratovodjem in asistentom našla pravi način, da je potekalo preklapljanje s stare na novo stikalnico brez večjih zastojev. Mnogo nedelj je bilo potrebnih, da so preusmerili kable, celice in prevezali merilne instrumente. To delo je

zgodno opravil »Elektrosignal« iz Ljubljane. V januarju je šlo delo h kraju, istočasno pa so bile že težave z napajanjem preko štirih 5 KV zbiralnic, to je med sistemom I, sistemom II, sistemom III in novo stikalnico. Interni pretok glavne energije med temi sistemi je bilo ozko grlo in zato smo bili prisiljeni uvesti notranje redukcije električnega toka v predelovalnih obratih, elektropeči I, elektropeči II, elektrodnom oddelku, cevarni, šamotarni in drugje.

V takšni situaciji je 18. januarja nastal kratek stik na kablu HC Sava v boksu za lastno rabo, pri čemer se je poškodoval še transformator 1250 KVA in preko 5 KV (Nadaljevanje na 2. strani)

Ob konferenci organov delavskega samoupravljanja

O poslovanju v preteklem letu

V letu 1962 je Železarna Jesenice edina od jugoslovanskih železarn nadaljevala z občutnim povečanjem vrednosti svoje proizvodnje pri količinsko skoraj enaki višini. To kaže, da je bil v tem letu napravljen nadaljnji premik v kvaliteto. Da ta premik ni bil še večji, je vzrok v delni stagnaciji tržišča, zlasti pri izdelkih, ki imajo ugodne cene, kot so elektrode, vzmeti, navadna svetlo vlečena žica itd. Proizvodnjo elektrod smo v začetku septembra zmanjšali in prodajo istih reorganizirali tako, da smo pri grosistih uredili konsignacijska skladišča. Na tržišča smo dali nove kvalitete elektrod, ki so jih varilci dobro sprejeli. Pri drugih naših izdelkih smo občutili stagnacijo le pri debelejši svetlo vlečeni žici, položaj pa se je proti koncu leta s povečanim izvozom popravil.

Kot uspeh lahko zabeležimo povečan izvoz v drugi polovici leta. Do konca leta 1962 smo za okrog 54 odstotkov prekoračili začetne obveznosti. Z mnogimi našimi izdelki se ponovno pojavljamo v hudi konkurenci na zunanjem tržišču in istočasno borimo s kvaliteto. Pri izvozu žičnikov, kjer cena stalno pada, pa je treba spremeniti asortiment v specialne žičnike, ker imajo ti ugodnejšo ceno. Tehnični pokazatelji proizvodnje in kvalitete v letu 1962 kažejo napredek, vendar premajhen in je treba borbo za boljše izpolne, povečan premik v kvaliteto itd., povečati.

Nasprotno tem pokazateljem pa so ekonomski pokazatelji v letu 1962 zelo ugodni. Nadaljnje povečanje poslovnih stroškov pri zadržan

nih plafoniranih cenah je dohodek podjetja toliko zmanjšalo, da od čistega dohodka, po pokritju sklada za osebne dohodke v enaki višini kot v letu 1961, ne ostane sredstev niti za polno pokritje rezervnega sklada podjetja. V letošnjem letu se je zlasti pokazala nepravilno postavljena plafonirana cena za nekatere naše izdelke, v prvi vrsti za debelo in tanko pločevino, hladno valjane trakove in varjene cevi. Nasprotno predlogom komisije Združenja jugoslovanskih železarn v letu 1961 cene tega izdelka niso bile regulirane enako kot cene ostalih profilov, ampak so bile z ozirom na takratno visoko rentabilnost Jesenice postavljene za 6 do 10 odstotkov nižje. Drugi proizvajalec tanke pločevine in hladno valjanih trakov, Železarna Nikšič, dobi iz zveznih sredstev odgovarjajoče regrese, s katerimi pokriva svoje primanjkljaje.

Z dne 31. decembra 1962 je

izvedena tudi revalorizacija osnovnih sredstev, kar bo v letu 1963 zahtevalo večja vplačila v sklad amortizacije in povečana plačila obresti na poslovni fond. Po analizi ta vplačila odgovarjajoče zmanjšujejo sklade. Ker istih mi že v letu 1962 nimamo, je vprašanje izvedbe revalorizacije odprto.

Tako so pred organi upravljanja pri sklepnem računu za leto 1962 naslednja vprašanja:

1. Zagotoviti sredstva, potrebna za izvedbo revalorizacije in odgovarjajočih možnosti povečanja amortizacije.
2. Zagotoviti sredstva za izdatke, ki smo jih do sedaj krili iz sklada široke potrošnje, to je stanovanjsko izgradnjo, štipendije, rekreacijo, anuitete za objekte družbenega standarda itd.
3. Rešiti z zveznimi organi vprašanje cen za ploščate profile in cevi v letu 1963 in tako omogočiti redno poslovanje podjetja.

Prodaja vzmeti

V letu 1961 in 1962 se je na trgu pojavila odvečna količina pohištvenih vzmeti. K temu je pripomogel še izredno velik uvoz vzmeti, ki nikakor ni bil skladen in koordiniran z domačimi proizvajalci tega izdelka. Vse to je vplivalo na proizvodnjo in odpremo pri nas v toliko, da zaradi pomanjkanja naročil v letu 1962 nismo v celoti izpolnili družbenega načrta za vzmeti.

V letu 1963 pa se je položaj na trgu znatno spremenil. Ugotovljeno je, da znaša letna poraba vzmeti pri nas okrog 8000 ton, dočim smo do sedaj upoštevali kot normalno le blizu 6000 ton vzmeti. Težko je ugotoviti, ali je povečano povpraševanje po

vsem realno, toda po vseh nam znanih virih sodeč vzmeti ne ostajajo na zalogi.

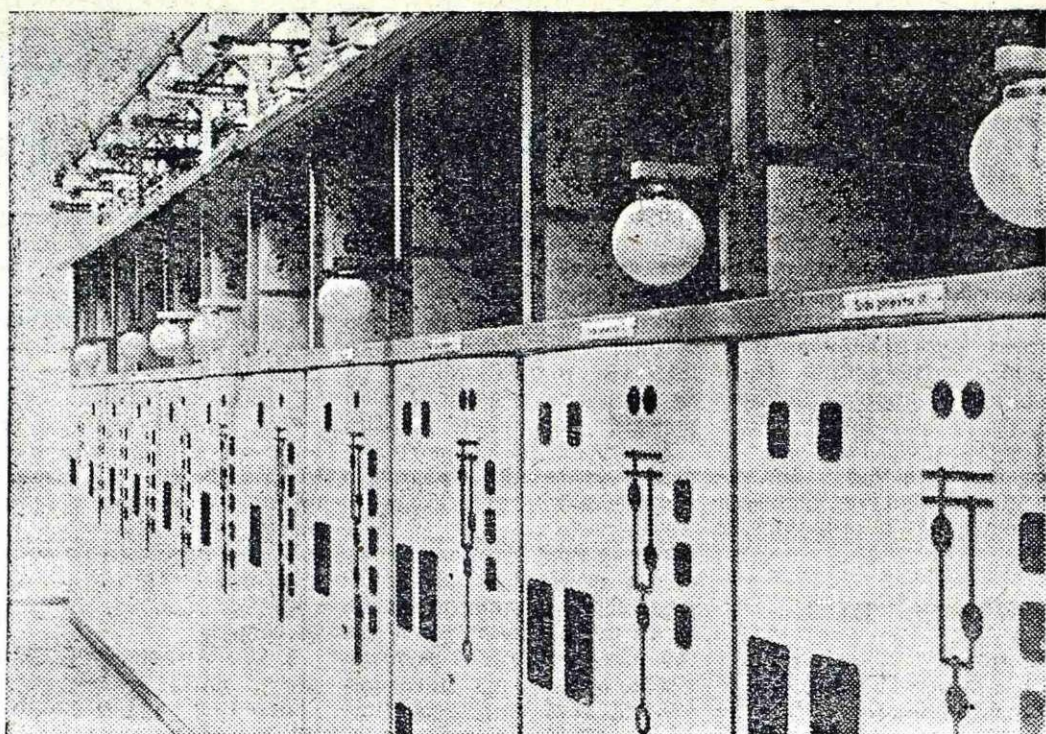
Ob takem položaju je treba posvetiti izdelovanju vzmeti več pozornosti. Nujno bi bilo treba nabaviti še en stroj za izdelavo in prilagoditi pripravo za avtomatsko stiskanje, da bi delavce fizično razbremenili. S tem bi proizvodnjo vzmeti povečali za blizu 50 odstotkov in bi kot proizvajalci ostali še vedno na drugem mestu za podjetjem »Žična Celje«, ki izdelava letno okrog 4000 ton vzmeti. Če ne bomo k temu vprašanju pristopili resno, se lahko zgodi, da bo nastali položaj izkoristil kdo drug in nam odvzel dragocen in cenen izdelek. Mirko Knific

Prenovili bodo livni žerjav

V martinarni so pred nedavnim delavci montažne skupine in ključavničarji odstranili z žerjave proge livni žerjav št. 1 in ga začasno vskladiščili pred vhodom v livno jamo, da ga bodo prenovili.

— Kolegi, ugotavljam nov virus PEO (plansko-ekonomski odd.)

Nova stikalnica, ki je bila zgrajena že lani

EE šamotarna

Ponovna razprava o proizvodni disciplini

Dne 21. februarja je imel delavski svet EE šamotarne redno sejo, na kateri so razpravljali o proizvodnji v januarju, operativnem načrtu za marec in o proizvodni disciplini.

Iz poročila o proizvodnji za januar 1963, ki ga je podal obratovodja, je bilo razvidno, da je bila realizacija plana 105,16 odstotka, dosežene pa so bile tudi obveznosti po asortimentu.

Ne glede na to, da so bile obveznosti po asortimentu dosežene, pa bi bila lahko proizvodnja žganja boljša proti decembru 1962. leta. Iz poročila je bilo razvidno, da se je žganje normalnih formatov podaljšalo na eno peč za 1,5 ure, pri žganju kanalske opeke za 2,3 ure in pri dinas opeki za eno uro.

Delavski svet je po temeljiti razpravi sprejel sklep, da je treba žganju šamotnih in dinas opek posvetiti največjo pozornost in nenehno skrbeti za zadostno število čim bolj strokovnega kadra. Ugo-

tovili bodo tudi možnosti specializacije v modernejših tovarnah v Arandjelovcu, Kraljevu ali Gostivarju.

Težave so bile v januarju najbolj vidne pri dohodu surovin, kjer je kolektivu za normalno obratovanje primanjkovalo ognjeodpornega materiala, posebno kremenčevih peskov in kvarcev.

Storilnost je bila prav dobra — 80 kg/h/moža in proti decembru 1962 — ni nobenega odstopanja.

Delavskih nadur, nedeljskih ur in ur v praznikih je bilo nekoliko več, kakor prejšnje mesece, ker smo morali surovo glino predelovati v posebne formate in jih nato prekladati v sušilnici pečnega oddelka na posebne stolice, uslužbentih nadur pa, kakor lani, tudi v januarju ni bilo.

Obrat je posvečal precej pozornosti razpravam o vzrokih bolovanja zaradi obratnih neizdatkov. Razprave so bile v obliki seminarjev, na kate-

rih so razpravljali tudi o izboljšanju kvalitete opek.

Vodstvo obrata je zaradi slabega izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti pripravilo posebno poročilo o tem, v ka-

terem je niz podatkov, ki kažejo določene organizacijske slabosti.

Iz analize je bilo razvidno, da bi mlini lahko dnevno predelali še okrog 3 do 10 ton več materiala, odvisno od tega, kakšno surovino prede-

Transformatorski boks zgrajen v enem tednu

(Nadaljevanje s 1. strani) omrežja povzročil okvaro še drugega 4 MVA transformatorja 35/5 KV. Po tej okvari so se nadaljevale redukcije toka obratom, ker je nadomestni trafo ravno kril izgubljenega in ni bilo mogoče preko zunanjega omrežja ELES sprejeti večjih količin električne energije.

Za nameček pa je 28. januarja prišlo do okvare na turbogeneratorju TBI, ki je proizvajal do tedaj 2 MW in dokončno zaostрил energetskega položaja, ker bi to energijo morali nadomestiti s povečano transformacijo in povečanim odvzemom energije od ELES, kar pa je bilo nemogoče.

Poizkusi, da bi s hitrim popravilom poškodovanega transformatorja pri »Rade Končarju«, ali pa s hitro nabavo novega, rešili kritično situacijo, so se izjalovili. Oba roka sta bila predolga. Zato ni kazalo nič drugega kot iskati izhod z lastno iznajdljivostjo.

Obstojač je transformator 2,5 MVA na Javorniku, toda vsi trafo boksi na Jesenicah so bili zasedeni. Po kratkem razmišljanju smo se odločili, da bomo postavili provizorični trafo boks v bližini nove stikalnice, premestili manjši

aviotransformator v provizoričen boks, v izpraznjenega pa vgradili omenjeni transformator z Javornika. Pod vodstvom glavnega mehanika in z razumevanjem tov. Kraljnika, mojstra iz konstrukcijske delavnice, ki je sam čez nedeljo izdelal načrt montažne konstrukcije boksa in nato ves teden spremljal to delo v delavnici, je uspelo, da je montažni oddelk 10. februarja postavil pločevinasto montažno hišo na lice mesta in vgradil obenem tudi sam transformator. Vse to je bilo narejeno v enem tednu — od projektiranja, priprave, izdelave do montaže. Pri električnem preklupu pa se je izkazala tudi Hidromontaža s tov. Zupanom na čelu, ki je opravila svoje delo v najkrajšem času.

Ob tem uspehu je treba dati vse priznanje in pohvaliti koordinirano delo železarskega vodstva in izvajalcev — konstrukcij, delavnico z montažnim oddelkom ter zunanje sodelavce Elektrosignala in Hidromontaže. Zaradi učinkovitega in hitrega posega proizvodnim obratom ni bilo treba več odzematih električne energije in boj za izpolnjevanje načrta lahko nemoteno nadaljujejo.

inž. Pavle Sešek

STANOVANJSKA SKUPNOST JAVORNIK-KOROŠKA BELA

razpisuje

delovna mesta za:

1. žagarja — cirkularista,
2. pomočnika-cirkularista,
3. ključavničarja (avtogenski varilec).

Zaposlitev je lahko stalna ali honorarna. Prijemki po dogovoru. Pismene prijave oddajte v pisarni Stanovajske skupnosti do 15. 3. 1963.

Stanovajska skupnost Javornik — Koroška Bela

Kakšne pravice imamo iz pokojninskega zavarovanja in kako jih uveljavljamo?

(NADALJEVANJE IN KONEC)

Odločba, ki jo je izdal nepristojni zavod in je dokončna v upravnem postopku, se odpravi z odločbo o sporu o pristojnosti, če ni preteklo več kot pet let od dneva, ko je postala dokončna. Da se more uspešno voditi postopek za določitev pokojnine na zahtevo zavarovanca, morajo državni organi in zavodi, gospodarske organizacije in druge organizacije ter delo-

dajalci dajati zavodom za socialno zavarovanje za osebe, ki so bile pri njih zaposlene, vse podatke, potrebne za postopek. Prav tako so dolžna sodišča pošiljati zavodom za socialno zavarovanje na njihovo zahtevo podatke, ki jih ti potrebujejo za postopek, če se s tem ne ovira sodni postopek. Sodišča morajo pošiljati pristojnim po uradni dolžnosti pravnomočne sodbe, s katerimi so upoko-

jenci obsojeni na zaporno kazen, daljšo kot mesec dni, ali na kakšno strožjo kazen. O stvareh iz pokojninskega zavarovanja izdaja odločbe direktor zavoda za socialno zavarovanje. Odločbe o priznanju pravice do pokojnine borcem narodnoosvobodilne vojne in borcem španske državljanske vojne, ki so upokojeni po 73. členu zakona o pokojninskem zavarovanju, izdaja posebna komisija, ki je pri republiškem izvršnem svetu. Republiška komisija rešuje zahtevke za pokojnino na zahtevo zavarovanca, ali na predlog organizacije ZB, lahko pa tudi na predlog organa, zavoda, oziroma organizacije, pri kateri je zavarovanec v delovnem razmerju, s privolitvijo zavarovanca in sicer na podlagi podatkov o zavarovančevi pokojninski in delovni dobi, ki jih predhodno zahteva od pristojnega zavoda za socialno zavarovanje. Na podlagi odločbe, s ka-

tero je zavarovancu priznana pravica do osebne pokojnine po pogojih iz gornjega odstavka, odmeri pristojni zavod za socialno zavarovanje s svojo odločbo pripadajočo mu pokojnino.

Postopek za uveljavitev pravice do pokojnine začne pristojni zavod za socialno zavarovanje na zahtevo stranke. Zahtevo za varstveni dodatek vloži stranka lahko takrat, kadar zaradi nepolne pokojninske dobe višina določene zakonite pokojnine ne dosega višine zneska pokojnine XX. pokojninskega zavarovalnega razreda. Zahtevo za varstveni dodatek lahko vloži stranka skupaj z zahtevkom za pokojnino, ali pa kot posebno zahtevo.

Zahteva se lahko vloži pismeno pri pristojnem zavodu za socialno zavarovanje, ali pa ustno na zapisnik pri pristojnem zavodu.

Zahteva, s katero se uveljavlja

Obratna komisija je dobro opravila nalogo

Na 9. seji je naš UO razpravljal o razdelitvi sredstev za IV v naši ekonomski enoti. V programu je v glavnem naslednje:

Temeljito bomo popravili in predelali stikalno ploščo v navijalnici. Plošča je pomanjkljiva in je nujno potrebno temeljito popravilo. Vsebovala naj bi tudi napravo za merjenje moči motorjev. Nujno potrebno je tudi popravilo poda v mojstrski pisarni in delavnici. Takrat bi tudi odstranili zadnji konec industrijskega tira v sami stavbi centralne delavnice, ker je brez pomena, saj so tire zunaj stavbe odstranili že ob tlakovanju prostora pred delavnico. Varilna kabina, ki je v zadnjem delu delavnice, ima pomanjkljivo ventilacijo. Ker se pri varjenju razvijajo plini in

smrad, ki se potem širi po vsej delavnici, bomo na predlog tov. Kragla varilno kabino prestavili in namestili ob umivalnici, kjer bo tudi odvod plinov enostavnejši. Predlog bo treba še proučiti. Del sredstev pa je namenjen za popravilo telefonskega omrežja in položitev novih telefonskih kablov v vzhodnem delu tovarne, ker pri sedanjih popravilih ta del še ni bil zajet, nujno pa je potreben predelave.

Na 10. seji pa smo največ govorili o normativu zaščitnih sredstev in o predlogu, ki ga je izdelala obratna komisija za zaščitna sredstva, imenovana na 9. seji.

Oddelek HTV je skupno z varnostnim tehnikom, že izdelal osnovo za normativ. Tega je naša komisija pregledala in dodala še nekaj dodatnih predlogov za posamezna delovna mesta. Med drugim smatra, da delovni čevlji ne morejo v polni meri nadomestiti plezalk na železnih konstrukcijah, ki so v posebnih primerih nujno potrebne. Tudi za delovne čevlje so na nekaterih zelo zahtevnih delovnih mestih skrajšali predvideno dobo trajanja. Kljub temu, da se strinjajo s HTV, da so gumijaste obleke bolj prikladne in uporabne kot dežni plašči, smatrajo, da so pri določenih delih pri telefoniji plašči prikladnejši. Prav tako so pretehtali, kje bolj ustrezajo brezrokavni jopiči in kje kožuhovinasti jopiči z rokavi (tam, kjer naj bodo zaščitena tudi ramena in roke). Ker se je v praksi pokazalo in je tudi iz higienskih razlogov umestnejše, da uporablja zaščitna sredstva vsak posameznik sam dalj časa, kot pa da se enega poslužuje menja-je več delavcev, so zato predlagali podaljšanje dobe uporabnosti za zaščitna sredstva. Naš UO se je s pri-

pombami povečini strinjal ter ponekod še dodal svoje spremembe. Ugotovil je, da je obratna komisija dobro opravila svojo nalogo, ker je upoštevala prakso, ki je točno pokazala resnično potrebo po zaščitnih sredstvih. Teh tudi do sedaj nismo nikjer neupravičeno in prekomerno trošili, ker smo vedno nova izdajali le proti vrnitvi starih, res že iztrošenih.

Pogovorili smo se tudi o vrednotenju posameznih delovnih mest v oddelkih naše ekonomske enote. O tem bo do prihodnje seje pripravljen pregled in predlog.

K. A.

Ponovna razprava

(nadaljevanje z 2. strani)
lujejo, če bi se delavci izmenjali na delovnem mestu, ne pa v slačilnici ali celo pri izhodu. Prav tako je problematična proizvodnja rotacijske peči, ki dnevno stoji tri ure in pol. Če bi bilo obratovanje kontinuirano, bi lahko povečali proizvodnjo suhe glinice za okrog 4 do 5 ton na 24 ur. Tako pa moramo uporabljati večji odstotek surove glinice, kar se pozna pri povečanju izmečka v končni fazi predelave.

V januarju je bila izredno slaba proizvodnja ponovnih in formiranih formatov na Pauker stiskalnici in so izdelali dnevno do 300 in več kosov opeke manj kot jo lahko. V februarju pa se je proizvodnja normalizirala. Problem slabega izkoriščanja zasledimo tudi pri ostalih strojnih agregatih, kjer bo prav

tako treba, po sklepu DS EE, z intenzivnim delom vsega kolektiva doseči boljše izkoriščanje strojev.

Ker smo s 1. januarjem 1963 prešli na sistem izplačevanja gibljivega dela osebnih dohodkov od prodanih izdelkov, DS meni, da bi za EE šamotarno to obračunavali od končnih izdelkov, ki prihajajo iz peči in ne od prodaje iz skladišča. Ta predlog delavski svet utemeljuje s tem, da mnogi naročniki ne prevzamejo vse naročene opeke ali pa zahtevajo, da ta opeka leži v skladiščih šamotarne, kar bremeni EE. Skladno s sklepom CDS bo šamotarna predlagala tako rešitev vodstvu komercialne službe železarne.

Nadaljnja razprava je pokazala, da ima obrat izredne težave z naročili. Da bi lahko šamotarna normalno, planirano in organizirano obratovala, bi morali dobiti od jeklarne vsaj do vsakega 25. v mesecu naročilo, koliko in kakšno opeko bo potrebovala v prihodnjem mesecu. Vodstvo EE je poročalo, da je bilo iz razprave z vodstvom jeklarne razvidno, da težko nastajajo pri centralni pripravi dela, ki ne dostavi za daljši čas plana proizvodnje jekel.

Člani DS EE menijo, da mora jeklarne v bodoče dostavljati naročila do vsakega 25. v mesecu, saj so v razpravi o pravočasnem naročanju opeke na zasedanju CDS v oktobru ali novembru 1962 člani iz jeklarne glasovali, da se naročila lahko izstavljajo za daljšo dobo.

Specialne formate, ki zahtevajo kvalitetnejšo izdelavo in daljše obdobje sušenja in žganja, pa je treba naročiti tri mesece pred uporabo opeke.

Na koncu razprave je odpremna služba EE zahtevala, da mora biti vsako naročilo izstavljeno po predpisih, z vsemi kvantitativnimi in kvalitativnimi zahtevami, podpisano od vodstva obrata in označeno s številko kritja, kar se je zadnje čase opustilo.

R. S.

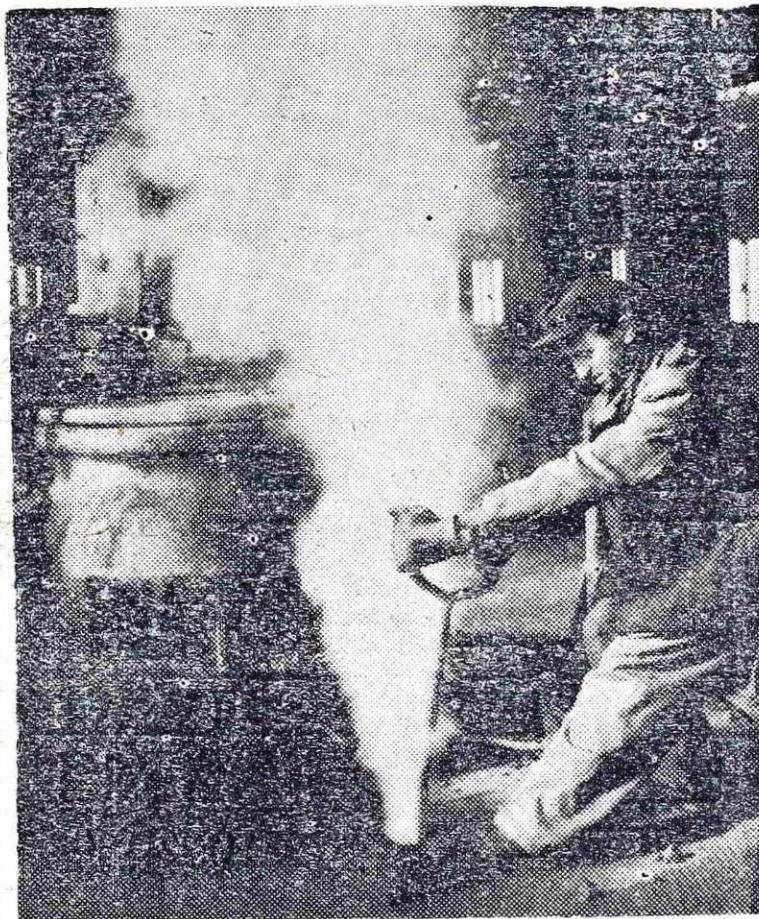
ZAHVALA

Sindikalnemu odboru in kolektivu prometnega oddelka se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Anton Černe, promet

Želim, da bi objavili v vašem časopisu oglas, da ne odgovarjam za svoje dolgeve.

Ker je mraz popustil, imajo sodelavci na generatorjih lažje delo

pravica do pokojnine, se sme vložiti največ šest mesecev pred izpolnitvijo pogojev, kar pa ima smisel samo takrat, če zavarovalec nima še urejene pokojninske in delovne dobe, da mu pristojni zavod za socialno zavarovanje do časa, ko so izpolnjeni pogoji za pokojnino, uredi pokojninsko in delovno dobo.

Kadar je ugotovitev pokojninske dobe odvisna od vstetja obdobj, ki se priznavajo kot revolucionarno delo, udeležba v NOV, španski državljanski vojni: čas ilegalnega revolucionarnega dela pred 1. aprilom 1941, mora zavod za socialno zavarovanje, ki vodi postopek, dobiti mnenje posebne komisije o tem, ali izpolnjuje zavarovalec tozadavne pogoje. Osební dohodek, na podlagi katerega ugotovijo povprečen mesečni znesek za uvrstitev v zavarovalni razred, ugotovijo po plačilnih seznamih. Če

osebne dohodke ni mogoče ugotoviti po predpisani evidenci, zato ker je uničena, se lahko osebni dohodek ugotovi iz drugih obstoječih virov. Če tudi to ni mogoče, se vzame povprečen osebni dohodek oziroma mesečni znesek delavcev na istem ali podobnem delovnem mestu za isto ali podobno delo v istem kraju. Če pristojni zavod za socialno zavarovanje v postopku ugotovi, da ima zavarovalec pravico do pokojnine, vendar ni mogoče ugotoviti takoj in odmeriti točnega zneska ali dokončati postopka zaradi kakšnega vprašanja, lahko zavod sklepe, da bo zavarovalec prejemal začasno, dokler ne bo ugotovljen celoten znesek, do katerega ima pravico, znesek, odmerjen po podatkih, ki jih ima zavod. Tako določena akontacija se po izstavitvi odločbe obračuna na osnovi pravilno odmerjene pokojnine. Odločba, izdana o postopku o

stvarih iz pokojninskega zavarovanja, mora vsebovati obrazložitev in se izvršuje takoj, čim je izdana. Revizija in pritožba ne zadržita izvršitev odločbe.

Vsako odločbo komunalnega zavoda za socialno zavarovanje, izdano o zadevi iz pokojninskega zavarovanja, je treba predložiti v revizijo republiškem zavodu za socialno zavarovanje, ki opravi revizijo po uradni dolžnosti. Če je proti odločbi komunalnega zavoda za socialno zavarovanje vložena pritožba na republiški zavod za socialno zavarovanje, opravi revizijo ob odločanju o pritožbi.

Ob reviziji lahko republiški zavod za socialno zavarovanje odločbo razveljavi, če ugotovi, da je z izdano odločbo prekršen zakon v korist stranke. Revizijo odločbe o pokojnini mora republiški zavod za socialno zavarovanje opraviti v 60

dneh, računano od dneva njene pravnomočnosti.

Proti odločbi komunalnega zavoda za socialno zavarovanje ima stranka pravico do pritožbe na republiški zavod za socialno zavarovanje. Odločba, ki jo izda republiški zavod za socialno zavarovanje, s katero je odločil o pritožbi, je dokončna v upravnem postopku; proti njej je mogoč upravni spor. Če je republiški zavod za socialno zavarovanje z revizijo odpravil odločbo o reviziji, mora komunalni zavod za socialno zavarovanje izdati novo odločbo prve stopnje. Upravni spor je mogoč tudi proti odločbi, ki jo izda na prvi stopnji zvezni zavod za socialno zavarovanje.

Če je postala odločba dokončna v upravnem postopku ali pravnomočna, je mogoče začeti v isti zadevi nov postopek, če se pozneje zve za dejstva, ki so obstajala med postopkom za pokojnino ali za pozneje

V letu 1962 je bil v jeseniški železarni dosežen najnižji odstotek obratnih nezgod

Veseli smo napredka in uspeha naših skupnih naporov za znižanje nezgod pri delu in tudi ostalih nezgod, saj nam je uspelo v primerjavi z letom 1961 v lanskem letu znižati nezgode pri de-

lu za 3,1 odstotka, skupen odstotek nezgod pa za 3 odstotke. Lani sta se pri delu smrtno ponesrečila dva sodelavca. Številčno prikazano je bilo lani pri delu 215 nezgod manj kot v letu 1961, prav tako je

nižja tudi bolezenska odsotnost zaradi nezgod pri delu za 306 dni. Se zgovorneje je doseženi uspeh razviden iz priložene primerjalne statistične tabele:

Leto	Povprečno zaposl.	Nesreče pri delu smrt. ost.	Na poti	Skupaj	% nesreč pri delu	Skupen %	Bolniška odsotnost pri delu	na poti
1961	7.032	6	1.176	73	1.225	16,8	17,8	1.138
1962	7.086	2	965	83	1.050	13,7	14,8	1.326

Povprečna bolezenska odsotnost na eno nezgodo pri delu je znašala v preteklem letu 18 dni in če prištevamo še bolniško odsotnost zaradi nezgod na poti, se to povprečje ni dvignilo. V primer-

javi z letom 1961 pa je viden v letu 1962 porast povprečne bolniške odsotnosti na eno nezgodo za tri dni, kar kaže na večjo resnost sicer nižjega števila poškodb. Povprečno se je lani pone-

srečil v železarni vsak sedmi član kolektiva, v letu 1961 pa še vsak šesti. Po ekonomskih enotah je slika z ozirom na pogostnost nezgod ter bolezensko odsotnost naslednja:

	% zaposlenih z ozirom na skupni	Nezgode pri delu smrtne	% nezgod na ostale zaposlene	Ponesre- čen vsak	Bolezenska odsotnost na eno nesrečo	
topilnice	18	—	240	18,8	5.	19 dni
valjarne	24	—	301	17,6	skoraj 6.	17 dni
predelovalni obrati	14	—	150	14,8	skoraj 7.	13 dni
strojno- energetski obrati	29	2	244	12,2	8.	skoraj 22 dni
upravne službe	15	—	30	2,8	skoraj 36.	skoraj 14 dni
povprečno letno	7.086	2	965	13,7	vsak 7.	18 dni

(poleg redno zaposlenih so v povprečju zajeti tudi honorarni delavci)

Procentualni prikaz nezgodnega elementa pa ni dovolj realen. Za ocenitev stopnje varnosti ni važno le število nezgod, temveč v prvi vrsti čas, v katerem je delavec izpostavljen nevarnosti poškodb. Na tak način prikazemo pogostnost poškodb na en milijon opravljenih delovnih ur. Drug važen podatek, namreč koliko dni je bilo izgubljenih zaradi nezgod na en milijon opravljenih delovnih ur, pa nam pove resnost poškodb v nekem obdobju in obratu. Prikazano primerjalno stanje tudi po teh kriterijih govori v podkrepitev naše ugotovitve, da se je var-

nost dela v našem podjetju le popravila.

	Število nesreč na milijon opravljenih delovnih ur – pogostnost nezgod	Izgubljeni dnevi na milijon opravljenih delovnih ur zaradi nezgod – resnost poškodb		
	1961	1962	1961	1962
topilnice	100,7	76,9	7.486	1.457
valjarne	104,1	73,4	6.353	1.255
predelovalni obrati	103,2	69,2	1.100	898
strojno-energetski obrati	59,1	56,6	9.000	3.677
upravne službe	21,7	20,8	229	317
skupaj	80,2	61,8	3.508	1.813

nastala nova dejstva ali če se najde oziroma pridobi možnost uporabe novih dokazov, ta dejstva oziroma dokazi pa bi lahko privedli do drugačne odločbe.

Prav tako se lahko začne nov postopek tudi po tem, ko je postala odločba pravnomočna, če je bil z njo prekršen zakon na škodo stranke ali če je bilo v kakšnem pravnem vprašanju pozneje sprejeto drugačno stališče, ki je ugodnejše za stranko. Nov postopek se začne na zahtevo stranke ali po uradni dolžnosti. Zahtevo za nov postopek je treba vložiti pri zavodu za socialno zavarovanje, ki je pristojen za določanje, na prvi stopnji. Nov postopek začne zavod za socialno zavarovanje, ki je pristojen po stalnem prebivališču stranke po uvedbi postopka.

Z odločbo izdano v novem postopku, se lahko pusti v veljavi prejšnja odločba, ali izda nova. Če

je bil nov postopek uveden na zahtevo stranke, ji gredo pravice, priznane z novo odločbo, od prvega dneva prihodnjega meseca po vložitvi zahtevka. Če se je začel nov postopek po uradni dolžnosti in je bila prejšnja odločba razveljavljena in izdana nova odločba, gre pravica po novi odločbi od prvega dne prihodnjega meseca po izdaji nove odločbe.

Po nadzorstveni pravici o splošnem upravnem postopku sme republiški zavod za socialno zavarovanje razveljaviti odločbo komunalnega zavoda za socialno zavarovanje ne glede na to, ali je opravil revizijo ali ne. Zvezni zavod za socialno zavarovanje pa lahko razveljavi odločbo, ki jo je izdal republiški zavod za socialno zavarovanje, ko je odločal o pritožbi.

V končnih odločbah zakon o pokojninskem zavarovanju določa za pravilno trošenje sredstev iz skla-

dov pokojninskega zavarovanja, povrnitev škode in kazni ter varstvene ukrepe: če bi škoda nastala zato, ker niso bili izvršeni predpisani ukrepi za varstvo življenja in zdravja zaposlenih oseb in je zaradi tega nastopila smrt zavarovanca; če je škoda nastala zato, ker za upokojenca ni bila vložena prijava o nastopu dela, ali je prijava vsebovala nepravilne ali neresnične podatke; če so bili v listine, ki jih zavod za socialno zavarovanje potrebuje za določitev pokojnine, vpisani nepravilni ali neresnični podatki. V takih primerih se odškodnina odmeri glede na dejansko škodo zaradi nepravilnih ali neresničnih podatkov. Tako se gospodarska organizacija lahko kaznuje z denarno kaznijo do 100.000 dinarjev. Z denarno kaznijo do 50.000 dinarjev pa se kaznuje za prekršek odgovorna oseba gospodarske organizacije

Procentualni prikaz števila nesreč po posameznih obratih nam pove, da je bilo v LETU 1962 NAJVEČ NESREČ V ŽIČNI VALJARNI, KJER SE JE PONESREČIL SKORAJ VSAK TRETJI DELAVEC, na drugem mestu je jeklarna, kjer se je ponesrečil skoraj vsak četrti, tej slede visoke peči, hladna valjarna in žičarna, kjer se je ponesrečil vsak peti delavec in tako naprej.

Če primerjamo vrstni red obratov pri pogostnosti nesreč s stanjem v letu 1961, opazimo, da je v letu 1962 žična valjarna zamenjala na prvem mestu jeklarno, visoke peči, ki so bile v letu 1961 na 11. mestu, pa so tretje, stanje v hladni valjarni in žičarni se ni spremenilo; procentualno je v tem obratu odstotek nezgod še celo nižji kot v letu 1961, pač pa se je transport dvignil z lanskega osmega na letošnje peto mesto, javornik I s sedmega na

šesto, promet z 12. na 7. mesto itd. Izstopajo pa javornik II, ki je bil v letu 1961 na tretjem mestu po pogostnosti nesreč, letos pa je na osmem, valjarna 2400, ki je šla s šestega mesta v letu 1961 na 12. in javornik III. z 10. na letošnje 13. mesto. Zelo velik uspeh v znižanju poškodb pri delu pa je dosegla šamotarna, saj je v letu 1961 znašal njen odstotek 15,7 odstotka, v letu 1962 pa le 5,81 odstotka. Iz tega sledi, da je povsod tam, kjer so obratovodje aktivno sodelovali z našo strokovno službo, dosežen uspeh in je varnost zaposlenih v takih obratih večja. Želimo le, da bi se predramili še preostali obrati in njihova operativa, da bi ob letu lahko prikazali še večji uspeh v naših skupnih naporih za čim večje znižanje nesreč pri delu in čim manjšo bolezensko odsotnost kolektiva.

Franc Žvegelj

Jubilanti - 50 letniki

V marcu bodo praznovali svoj 50. rojstni dan naslednji naši sodelavci: Jože Narad, elektro delavnica - javornik III, 6. marca; Rudolf Šulec, visoke peči, 8. marca; Jože Slivnik, livarna, 12. marca; Jože Razinger, žičarna, 12. marca; Jože Sivec, plinska in vodna energija, 12. marca; Gregor Novak, požarno varnostna služba, 12. marca; Franc Morič, siva livarna, 14. marca; Franc Potočar, elektropeč, 14. marca; Jože Ušeničnik, cevarna, 18. marca; Franc Mülh, javornik III, 18. marca; Jože Alič, lužilnica, 19. marca; Jože Vidmar, javornik II, 19. marca; Franc Žurbi, plinska in vodna energija, 22. marca; Blaž Petač, javornik I, 24. marca; Krista Frumen, elektrooddelek, 25. marca; Ciril Praček, visoke peči, 27. marca; Alise Žvegelj, pravni oddelek, 28. marca; Anton Križman, žična valjarna, 29. marca; Boris Hmeljak, HTV, 30. marca; Anton Klemenec, mehanična delavnica, 31. marca; Ciril Svetina, gradbeni oddelek, 31. marca.

Ob življenjskem jubileju jim v imenu celotnega kolektiva iskreno čestitamo!

ali kakšne druge organizacije ali zavoda, če dejanje ni kaznivo, če noče dati zavarovancu ali organu zavoda za socialno zavarovanje podatkov, če da netočne podatke, ki so pomembni za ugotovitev pravice do pokojnine.

Z denarno kaznijo se kaznuje upokojenca za prekršek, če je dejanje kaznivo, če je zaradi tega, ker je dal netočne podatke, užival pokojnino, do katere nima pravice po zakonu in če ne javi v predpisanim roku spremembe, ki ima za posledico prenehanje pravice, ustavitve ali zmanjšanja izplačevanja pokojnine, če to javi po preteku predpisanega roka ali če vloži neresnično ali nepopolno prijavo.

Upravni kazenski postopek o prekrških vodi sodnik za prekrške po določbah temeljnega zakona o prekrških. Odškodninski zahtevek pa uveljavlja zavod za socialno zavarovanje pri rednem sodišču. (koniec)

Kdo in zakaj zvišuje cene izdelkom?

Mnogokrat v vsakodnevnem razgovoru razpravljamo o vlogi, problemih in potrebah, ki so največkrat posledica raznih subjektivnih faktorjev. Pogovarjamo se o najbolj običajnih hišnih potrebah kot o težavah pri nakupu v teh zimskih dneh. Cene!

Naš gospodarski sistem je preživel do sedaj nekoliko vrst cen (vezane, dvojne, garantirane in druge). Sedaj pa preživlja sistem neuradno imenovanih visokih cen. To niso tiste plafonirane cene, ki jih uporablja črna metalurgija itd., to so enostavno visoke cene, posledica mnogih pomanjkljivosti v proizvodnem procesu, neodgovornost trgovine in občine proti navadnemu potrošniku in njegovemu življenjskemu standardu.

Cena je zadnja in zaključna operacija dolgega in kompliciranega procesa, pravi pravilo, toda praksa dopolnjuje — v kateri so združene in spretno vključene mnoge želje proizvajalcev in prodajalcev. Ali je ta cena odraz tržišča, to je zakona vrednosti? Ali predstavlja ta cena precizen barometer, ki bi lahko registriral vse spremembe in kolebanja gospodarskega sistema?

Samovoljnost ljudi, pogosto z neskrupiranimi željami, ustvarja disharmonijo in naruša stabilnost tržišča. Ali so sploh pomislili, da tako delo urezuje globoko sled v političnem in ekonomskem razvoju družbe? Prav gotovo ne, če pa so, zelo površno. Zato se prvi javi potrošnik, ki na svojih ramah nosi breme te neodgovorne in čudne igre, katere posledice so dobro vidne. Ali njegov glas ni obenem tudi obramba življenjskega standarda, našega gospodarskega sistema? Vsekakor je, samo kdo bo tišči, ki bo poslušal in razumel besede tega navadnega človeka? Ali ti? Zakaj jaz?... Jaz nisem kriv! Potem ti? Nima nobene zveze s tem! Morda je on? Ali tisti tam? Ne, ne, jaz nisem kriv... Kdo potem? Kdo...?

Iščem krivca, ki mi ne dovoljuje, da bi v mojem življenjskem standardu grela električna peč in se belil emajliran električni štedilnik.

Pojdimo po vrsti, od kraja, kjer blago izdelujejo. Industrija. Subjektivni vzroki in nekaj objektivnih so povzročili odstopanja od planiranega standarda. Pridajmo še pogoste reklamacije in oddajljanje od želja tržišča ter dobimo osnovni razlog zviševanju cen. Obenem pa zaščitijo znižanje osebnega dohodka brez ozira na zniževanje proizvodnje in finančni efekt, ki je daleč pod planiranim. Ali ne vodi vse to do grmadenja blaga v skladiščih? Blago mora čakati, tudi najbolj sentimentalni grosist nima usmiljenja z njim. Kako to rešiti? Edini izhod je razprodati ga po nižjih cenah. (izpod planske in stvarne), obenem pa ne najemati kreditov za redno proizvodnjo. Kako nadoknaditi izgubljenost, a da osebni dohodki ostanejo nespremenjeni? Rešitev je enostaven. Dvignimo cene izdelkom in problem bo rešen.

Tudi v kmetijstvu je tako. Neugodne atmosferske razmere »začinjene« s slabo organizacijo oskrbovanja privedejo do »obveznega« povišanja cen. Dobro, suša je bila, pogledimo skozi prste. Toda kaj ima suša opraviti s cenami jajc, ali s tem, da je cena za jabolka in pomaranče enaka. Pravega odgovora ni, če ga ne vem kako pričakujemo.

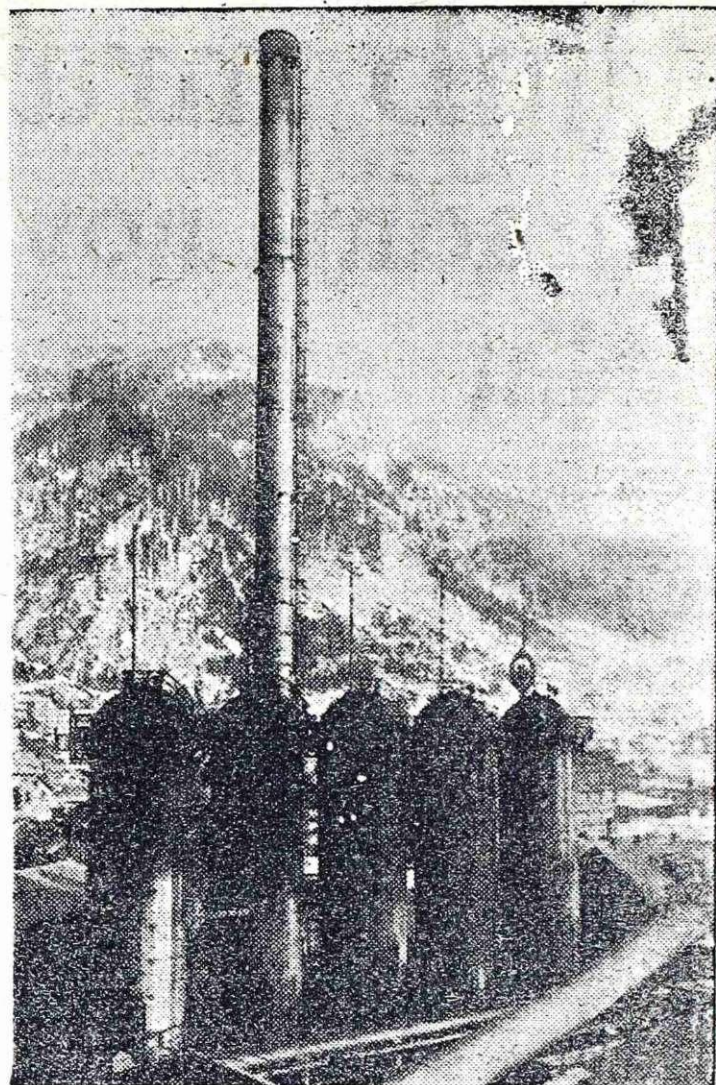
Trgovina. Industrija je povečala cene in trgovina ne sme biti na izgubi. Za prevoz blaga je bila plačana večja tarifa, ker se je vrednost povečala, ne pa tudi teža. To bo trgovina obvezno zaračunala in vsi so pripravljeni podpreti jo, da ne bi slučajno padla, ker bi se tako znižali tudi osebni dohodki.

Vrsta je na meni, navadnem potrošniku. Stojim pred občino in gledam ter razmišljam. Samo ti mi lahko pomagaš in tebi se bom pritožil zaradi visokih cen. Zamis-

ljam si, da sedim v pisarni in poslušam človeka (recimo odbornika), ki kar se da prepričevalno govori o težavah in potrebah ter obveznostih, ki jih je treba izpolniti. Od kod naj občina dobi denar, a ga mora!

Govoril je resnico. Vse mu verjamem. Povečal je davek na promet in stvar je rešena. Ali to ni vse. Mnogo sestan- kov je bilo, da je treba ta davek znižati. In tako sem prišel do prepričanja, da je tudi občina botrovala povišanju cen!

Napravimo zaključek. Nihče ni bil skop pri povečevanju svojih zahtev in potreb. Vsiljuje se mi vprašanje, kdo bo vse to nadoknadil. Odgovor je samo eden — potrošnik in njegov žep. Toda ali so njegove možnosti take, da tega ne bo posebno občutil? Vprašanje ostaja odprto. Industrija bo morala nekaj ukreniti in to čimprej. Trgovina bo morala znižati cene, ker blago ne bo šlo v prodajo, tega zastoja pa ne more prenesti. Vprašanje je, kdaj.

Razpis

MEDOB RATNEGA TEKMOVANJA V SANKANJU

Prireditelj: Komisija za šport pri Izvršnem odboru sindikalne organizacije Železarne Jesenice.

Delegat: bo določen pred tekmovanjem.

Organizator: Sankaški klub Jesenice

Kraj in čas tekmovanja: Prihodi — Jesenice (rov- tarska cesta), v nedeljo 3. marca 1963 ob 9. uri.

Prijave: pismene poimenske prijave pošljite do so- bote, 2. marca do 14. ure Jožetu Jelovčanu — U O S (telefon 483).

Propozicije:

- tekmovanje velja za medobratno ekipno prven- stvo železarne;
- število tekmovalcev je neomejeno; za ekipni plas- ma bodo upoštevani rezultati treh tekmovalcev iz kategorije tekmovalcev pod 35 let;
- tekmovalne kategorije: člani do 35 let (letnik 1928 in mlajši) člani nad 35 let (letnik 1927 in starejši) članice
- v vseh treh kategorijah tekmujejo tekmovalci za pesamezno uvrstitev, prvi trije iz vsake katego-rije prejmejo diplome in praktična darila;
- tekmuje se samo z navadnimi sanmi, brez vsake posebne dodatne opreme;
- posebej se ocenjuje masovnost udeležbe in sicer za odstotek tekmovalcev iz vseh kategorij glede na stalež obrata;
- prvoplasirani tekmovalci in tekmovalke sestav- ljaajo ekipo za III. tekmovanje delovnih kolektivov na Zelenici in za ostala medkolektivna tek- movanja;
- ostale določbe po pravilniku za medobratne šport- ne igre, v kolikor niso v nasprotju s temi pro- pozicijami.

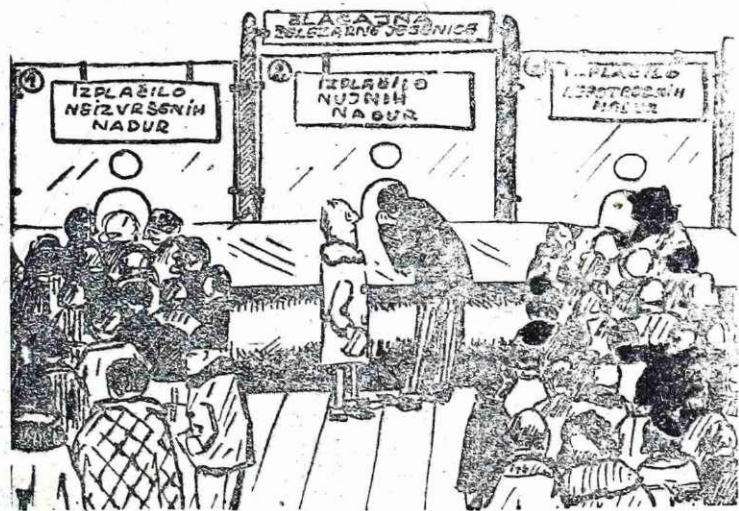
Komisija za šport
pri IO sindikalne organizacije
Železarne Jesenice

Ustanov- ljen je nov šolski odbor

V četrtek 14. februarja je Stanovanjska skupnost Pod- mežaklja sklicala na željo staršev sestanek staršev, te- renskih organizacij in profe- sorjev, na katerem so raz- pravljali o pomoči učencem višjih razredov osnovne šole. Ugotovili so, da sode o- vanje staršev s šolo do se- daj ni bilo najboljše. Rav- natelj osnovne šole »Tone Čufar« je pojasnil staršem vzroke slabim ocenam neka- terih učencev, ki jim je tre- ba zato pomagati. Izvoljen je bil nov šolski odbor, ki bo tesno sodeloval s šolo in mladinsko organizacijo, kaj- ti le od tega si obetajo uspe- hov. Ta odbor sestavljajo zastopniki staršev, profesor-jev in ObLO — oddelka za družbene službe ter Dru- štva prijateljev mladine.

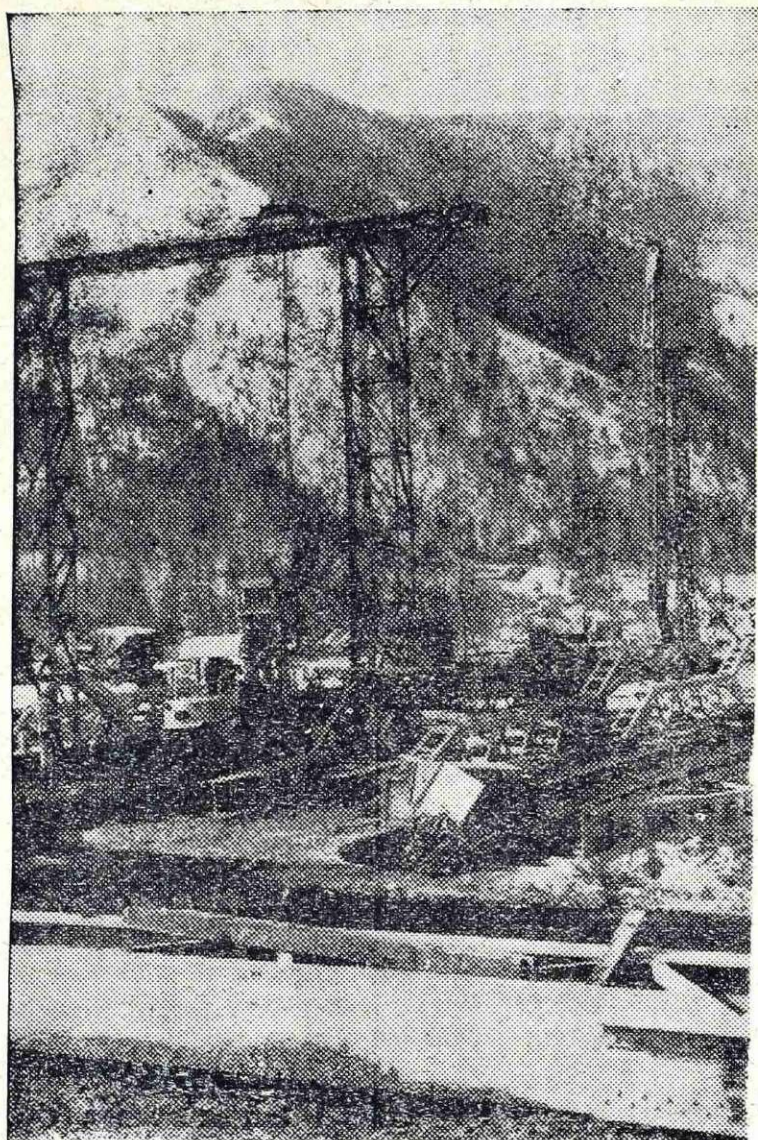
Tega sestanka so se ude- ležili skoraj vsi povabljeni, le z osnovne šole »Prežihov Voranc« ni bilo nikogar, medtem ko se je z osnovne šole »Tone Čufar« udeležilo sestanek devet profesorjev in ravnatelj. Da bi bilo delo šolskega odbora čimbolj uspešno, bodo morali z nji- mi sodelovati vsi starši z območja te stanovanjske skupnosti.

G. P.

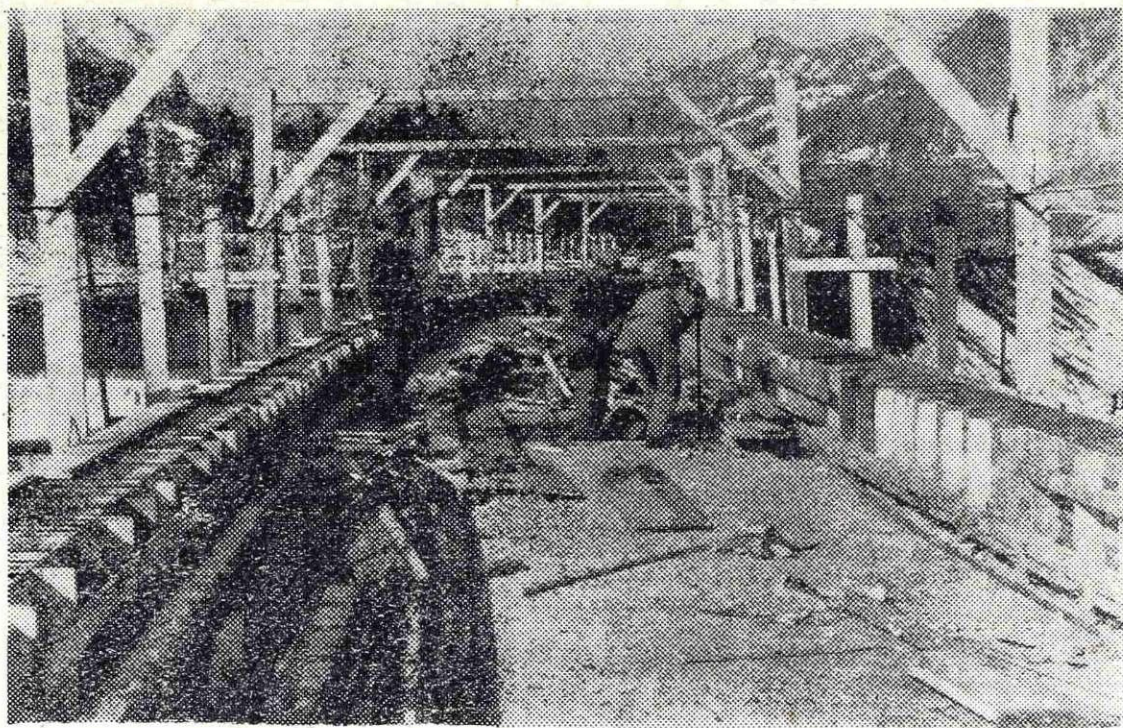

BREZ BESED

Kljub mrazu in snegu izgradnja novih valjarn na Belškem polju lepo napreduje

Na gradbišču novih valjarn na Belškem polju so že začeli s pripravami za montažo konstrukcije za stripper halo

Ceprav so se dela pri nadvozu nekoliko zavlekla, je sedaj zabetoniran

Zaradi hudega mraza v januarju in februarju so se morali omejiti na zemeljska dela, poleg tega pa so izkoristili majhne vmesne otoplitve za betoniranje. Najprej naj omenimo dela pri nadvozu, ki so ga delavci podjetja Gradis zabetonirali sredi februarja. Z betoniranjem so začeli 15. februarja ob 7. uri zjutraj in delali brez prekinitve do 16. februarja do 14. ure. Porabili so skoraj 300 kubičnih metrov

betona. Preden bo lahko vzpostavljen promet po novem nasipu med jeseniškimi obrati in Belškim poljem, bodo morali napraviti na nadvozu potrebno izolacijo. To delo bodo lahko opravili le ob lepem vremenu, nato pa bodo izvršili poizkusno obremenitev novega nadvoza. Tudi pri nasipu bodo morali napraviti zgornji ustroj, da bodo pozneje lahko začeli s polaganjem tirov. Če pa ne bo prišlo pri nadaljnjih delih na nadvozu in nasipu do večjih težav, bodo železniško zvezo lahko vzpostavili že v prihodnjem mesecu.

Na Belškem polju so v glavnem že zaključili z izkopom in betoniranjem temeljev za novo stripper halo. Tam so položili tudi 180 metrov normalnega železniškega tira, ki je pripravljen za veliko dvigalo, ki ga bodo potrebovali pri montiranju konstrukcije za novo Stripper halo. Skoraj 100-tonsko dvigalo bodo pripeljali z Reke. Ker dvigalo ne bodo mogli pripeljati po železnici do stripper hale, ga bodo morali najprej razstaviti in na samem delovnem mestu ponovno sestaviti ter ga usposobiti za obratovanje. Omenimo naj še, da je zemeljska in betonska dela pri Stripper hali opravilo gradbeno podjetje Projekt iz Kranja v kooperaciji z gradbenim podjetjem Sava z Jesenic.

Važno delo so na gradbišču opravili tudi s tem, da so položili kabel v dolžini 420 metrov. Zdaj bodo lahko za-

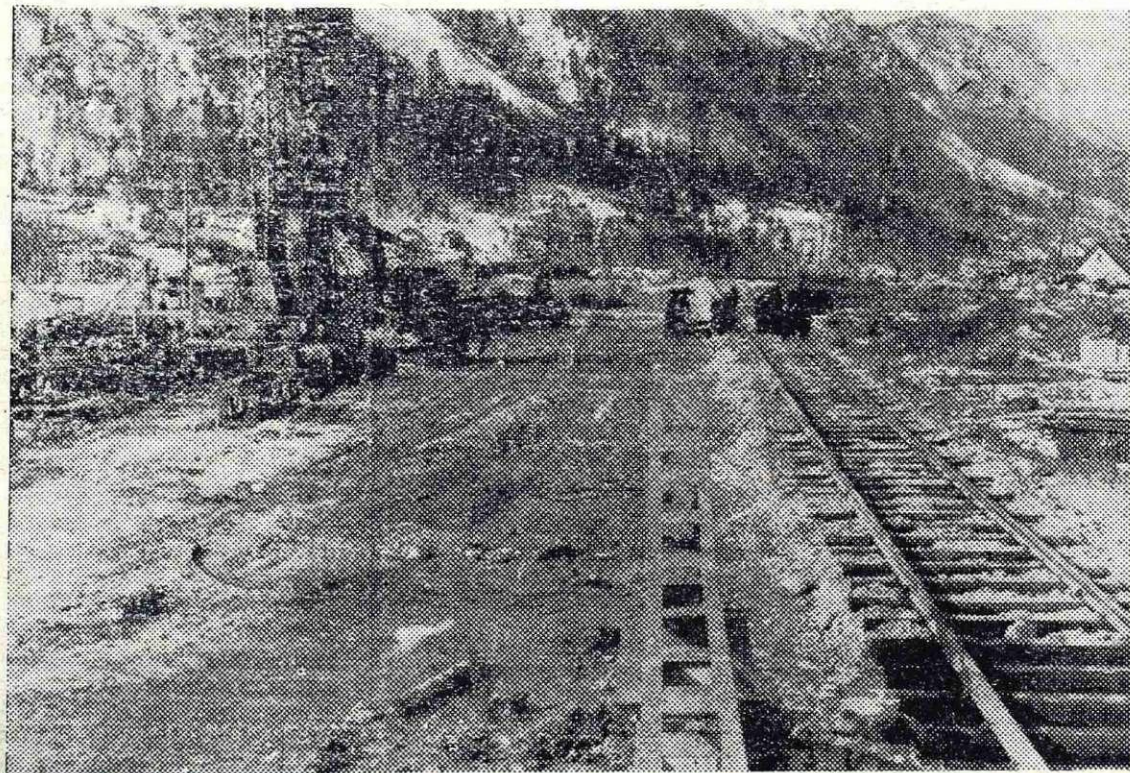
čeli z odstranjevanjem žic, daljnovodov, ki so speljane preko gradbišča in bi ovirale dela pri montaži konstrukcije za velike hale.

V eni zadnjih številčk »Železarja« smo objavili sliko, ki kaže bager pri delu za izkop temeljev za novo strojnico. Doslej so izkopali že okrog 10.000 kubičnih metrov materiala, podjetje Gradis pa je prav tako začelo že z izkopom temeljev za bluming halo.

V izdelavi je tudi projekt za zgraditev kanalizacijskega sistema za odstranitev meteoritnih in odpadnih vod. Glavni kanal (kolektor) bodo izkopali v globini 13 metrov. To bo prehodni kanal in bo speljan prečno v smeri proti Savi. Na koncu kanala bodo uredili čistilne naprave, tako da bo voda očiščena odtekla v Savo.

Precej dela bodo imeli tudi z izkopom temeljev za 17 metrov globoko jamo za škajo. Jama bo tako globoka, da bi vanjo lahko postavili zgradbo v velikosti glavne pisarne naše železarne. Pri izgradnji te jame bodo porabili med drugim tudi 100 ton armaturnega železa.

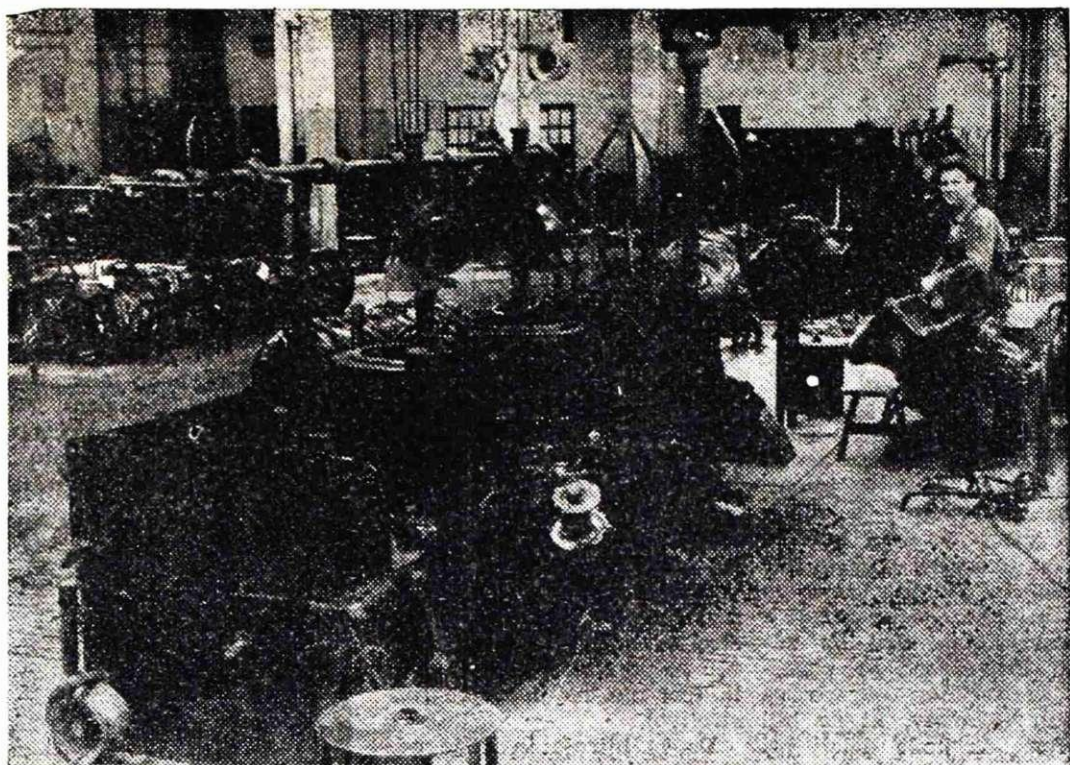
Po vsej verjetnosti se bodo vremenske prilike v marcu izboljšale, zato lahko trdimo, da bo na velikem gradbišču na Belškem polju še bolj zaživelo. V prihodnjih številkah našega časopisa bomo lahko podrobneje poročali o pripravah za postavitev stripper hale, ki bo visoka okrog 20 metrov in bo tudi najvišji objekt na Belškem polju.

Pred kratkim so na Belškem polju položili 180 metrov normalnega železniškega tira, ki ga bodo potrebovali pri montažnih delih nove stripper hale

Povečanje kapacitet v žičarni

V letih po vojni občutno naraščajo potrebe po vlečni žici. S preselitvijo žičarne iz starih obratov v nove hale v Hrenovici smo z istimi vlečnimi zmogljivostmi, ki jih v stari žičarni zaradi stisnjenosti — pomanjkanja manipulacijskega prostora, ni bilo mogoče polno izkoristiti, dosegli večjo proizvodnjo, tako da je žičarna brez dodatnih vlečnih zmogljivosti, pač pa s smotrno porazdelitvijo strojev in razširitvijo ozkih grl pri žarjenju uspela v nekaj letih dvigniti svoj družbeni plan od 18.000 ton na 36.000 ton vlečene žice letno.

Žičarji pri delu. Že v tretjem četrtletju letos bodo v žičarni dobili precej novih strojev, katerih zmogljivost bo zagotovila proizvodnjo 20.000 ton patentirane žice, čim bodo postavljene tudi dodatne naprave (peči za patentiranje)

Dodatne vlečne zmogljivosti — tri vlečne stroje, Grūna štiri, pet in sedemstopenjske za vlečenje patentirane žice, je dobila žičarna v letu 1958.

Z reorganizacijo dela, spremembami tehnoloških postopkov kot boljšim izkoriščanjem vlečnih zmogljivosti, je žičarna uspela od leta do leta dvigati svoj družbeni letni načrt, ki je znašal v letu 1960 že 46.000 ton vlečene žice.

Vzporedno z rastočo potrebo po vlečni žici so bile vedno večje tudi kvalitete zahteve, zahteve po kvalitetni jekleni žici in posebno patentirani žici. Kvalitetni asortiment je bil vedno širši.

Analiza potreb jugoslovanskega trga in izvoza vlečene žice ter analiza obstoječih zmogljivosti za vlečenje žice nam kaže, da so potrebe, posebno po tanki in fini žici, veliko večje kot zmogljivosti, dočim nam za vlečenje debele in srednje žice primanjkuje le majhno število strojev, oziroma bi obstoječi vlečni stroji, ki so po raznih žičarnah v Jugoslaviji, s svojimi zmogljivostmi krili vse potrebe, kolikor bi obratovali vsi na tri in ne samo na dve ali celo eno izmenjo.

Obstoječi strojni park naše in ostalih žičarn v Jugoslaviji je večji del star, dotrajan in od teh strojev z nizko zmogljivostjo, majhno hitrostjo vlečenja, ne moremo zahtevati kvalitetno izvlečene žice, poleg tega pa je delo neekonomično in stroški predelave z ozirom na nizko proizvodnjo previsoki. V naši žičarni še danes obratujejo stroji in žični vleki iz leta 1890 in prav na teh strojih smo prisiljeni vleči patentirano žico, za katero so kvalitete zahteve vedno večje.

K povečanju letne proizvodnje Železarne Jesenice po investicijskem programu z rekonstrukcijo bo tudi žičarna s svojimi dodatnimi najmodernejšimi stroji za vlečenje ter dodatnimi pomožnimi na-

pravami doprinesla velik delež.

V prvi etapi bo žičarna povečala strojni park s trinajstimi novimi stroji za vlečenje žice, katerih zmogljivost bo zagotovila proizvodnjo 20 tisoč ton patentirane žice, čim bodo postavljene potrebne dodatne naprave (peči) za patentiranje žice.

V ZDA pri firmi «Vaughn» so bili že v letu 1962 naročeni novi najsodobnejši stroji, ki omogočajo in zagotavljajo kvalitetno vlečenje visokoogljivičnih in patentiranih žic brez zavijanja (brez toriranja). Stroji so opremljeni s polno avtomatizacijo in regulacijo hitrosti vlečenja, imajo vodno in zračno hlajenje, kar omogoča večje hitrosti vlečenja in večjo proizvodnjo.

Že v tretjem četrtletju letos bo žičarna dobila te nove stroje za vlečenje žice ter dodatno še tri stroje za konicenje žice. Dobili bodo:

1. Dva vertikalna enobobenska, enostopenjska stroja za vlečenje debele žice od 16 Ø mm do 48 Ø mm za nizkoogljivične jeklene žice ter od 12 Ø mm do 48 Ø mm za visokoogljivične in patentirane žice. Hitrosti vlečenja so od 0,87 m/sek. do 31 m/sek. z zmogljivostjo 1100 kg/h pri 9,5 Ø mm in hitrosti 1,5 m na sekundo.

Stroja sta predvidena za vlečenje patentirane žice za prednapeti beton.

2. Dva vertikalna enobobenska, dvostopenjska stroja za vlečenje debele žice od 12 Ø mm do 4 Ø mm za visokoogljivične in patentirane žice. Hitrosti vlečenja so od 1 m na sekundo do 3,6 m/sek., zmogljivost 790 kg/h pri vlečenju četrtega in petega vleka pri hitrosti 2 m/sek., oziroma 910 kg/h pri vlečenju drugega in tretjega vleka pri hitrosti 1,5 m/sek.; stroja sta namreč predvidena za dvostopenjsko vlečenje — drugi in tretji vlek ter četrti in peti vlek za vlečenje patentirane žice za prednapeti beton.

3. Štiri pet ali šeststopenjske stroje tipa HRM za vlečenje srednje patentirane žice za prednapeti beton in ostalo patentirano žico za vzmeti, vrvi kot za predvlek za tanko in fino žico. Območje vlečenja od 6,4 Ø mm do 1,8 Ø mm. Hitrosti vlečenja so od 2,5 m/sek. do 9 m/sek., z zmogljivostjo 540 kg/h pri dimenziji 2,5 Ø mm in hitrosti vlečenja 5 m/sek.

Stroji so opremljeni z zračnim in vodnim hlajenjem.

4. Dva šest ali sedemstopenjska stroja za vlečenje tanke patentirane žice za vrvi, vzmeti in podobno ter predvlek za fino patentirano žico. Hitrosti vlečenja od 2,5 metrov na sekundo, do 10 m na sekundo in zmogljivost 260 kg/h pri dimenziji 1,4 Ø mm in hitrosti vlečenja 7,5 m na sekundo. Območje 5,6 Ø mm do 1,2 Ø mm. Stroji so opremljeni z vodnim in zračnim hlajenjem.

5. En osem ali devetstopenjski stroj tipa HFVX za suho vlečenje fine patentirane žice od 1 Ø mm do 0,4 Ø mm gotove. Hitrost vlečenja od 33 m/sek. do 12,7 m/sek., zmogljivost 110 kg/h pri dimenziji 0,8 Ø mm in hitrosti vlečenja 10 m/sek. Območje od 2,6 Ø mm navzdol do 0,4 Ø mm. Stroj je opremljen z vodnim in zračnim hlajenjem vlečnih bobnov. Uravnaalni držali vlečnih vrtlic so prirejeni za suho in mokro mazanje pri vlečenju.

6. Dva dvanaeststopenjska stroja tipa «12 HIC» za mokro vlečenje fine žice, patentirane za vrvi, vzmeti in podobno za območje od 12 do 0,34 Ø mm. Hitrosti vlečenja od 35 m/sek. do 10 m/sek., zmogljivost 45 kg/h pri dimenziji 0,5 Ø mm in hitrosti vlečenja 10 m/sek.

7. Dva stroja za konicenje debele žice tipa 4-R z vertikalnim in horizontalnim parom valjev, za območje pri nizkoogljivični žici od 16 Ø mm navzdol, pri visokoogljivični žici od 11 Ø mm navzdol do premera žice 4,8 Ø mm.

8. En stroj tipa 1-A za konicenje debele in srednje žice od 9,5 Ø mm do 1,6 Ø mm.

Poleg naročenih strojev za vlečenje in konicenje žice bo zagotovljena pravočasna dobava še nujno potrebnih strojev za konicenje žice, varilnih aparatov za nastavljanje žice, kakor potrebnih dvigal za snemanje kolobarjev vlečene žice z vlečnih navijalnih bobnov.

Zmogljivost žičarne se bo s tem povečala letno na 20 tisoč ton patentirane žice in okrog 3000 ton ostale žice. Potrebno pa bo v naslednjih letih izpopolniti še asortiment strojnega parka v tanki in fini žici ter delno v debeli in srednji žici, da bi dosegli po investicijskem programu predvideno dokončno zmogljivost vlečene žice 85 tisoč ton, od tega 30 tisoč ton patentirane žice. Vendar je nujno za zagotovitev dviga proizvodnje patentirane žice od sedanjih 4.000 ton letno na 20.000 t, oz. 30.000 t v končni fazi, postaviti nove dodatne zmogljivosti za patentiranje. OBSTOJEČIMA PROGRAMIMA ZA PATENTIRANJE S SKUPNO ZMOGLJIVOSTJO okrog 6.000 t letno bo treba dodati še tri do štiri nove skupine s skupno zmogljivi-

vostjo okrog 24.000 ton letno. Predvideva se postavitev nove hale za patentirnico na vzhodni strani žičarne. V to novo halo bi morda predstavili tudi obstoječe peči za patentiranje, rekonstruirane konti žarilne proge za žarjenje trakov ter proge za predvideno povečanje zmogljivosti pocinkanja žice, kakor tudi del strojnega parka za vlečenje tanke in fine patentirane žice.

Letos bo povečana tudi zmogljivost žarilnice za dve novi zvonasti peči s skupno zmogljivostjo 1,8 ton na uro, ali 12.600 ton letno. Peči bodo tipa «Ebner» kot obstoječe peči, z izboljšanim hlajenjem in drugimi izboljšavami. Peči bodo grajene po načrtih firme «Ebner» v domačih delavnicah, električna dela pa bo opravilo podjetje «Elektrosignal» iz Ljubljane. S tem povečanjem zmogljivosti žarjenja in s predvideno rekonstrukcijo konti žarilnih peči, da bi povečali zmogljivost za okrog 45 odstotkov, bo dokončno razširjeno oziroma odpravljeno ozko grlo pri žarjenju, ki predstavlja problem ter v veliki meri otežkoča izpolnjevanje plan-skih nalog.

Mirko Rozman

VPRAŠUJEMO, TOLMACIMO IN ČAKAMO ODGOVORA

Kako dolga je bila pot od Javornika do železarne v dneh Za gostinsko enoto 2 km
Za abonente po 100 minut čakanja
Za železarno 100 in 100 ur zastojev
Zakaj? Gostinska enota ima besedo (v kolikor tudi tu ne 17., 18. in 19. februarja 1963 bo zamude).

Remont visoke peči II

Odstranili so 120m³ gradiva

Poročali smo že, da so v obratu plavž ustavili VP 2, ker je bilo stanje peči tako slabo, da so se morali odločiti za remont, čeprav so ga predvidevali šele v jeseni. Nekaj podrobnosti o letošnjem remontu smo zvedeli na obratovodstvu plavža. Peč so ustavili 14. februarja ob 0.25 uri, nato pa so začeli s pripravljalnimi deli za remont. Pravočasno so poskrbeli za zaščitne ukrepe za varnost delavcev, ki so bili določeni, da bodo delali pri izpraznjevanju peči. Pri rušenju dotrajane opeke v peči so delavci privezani na vrveh in morajo delati pod zelo

v spodnjem delu peči še začeti. Od dna peči pa do vetrnih šob je bila »svinja«, kakršne naši plavžarji doslej še niso odstranjevali iz peči. Pri odstranjevanju »svinje« so morali delavci vložiti ogromno fizičnega napora, da so lahko v 10 dneh delo uspešno opravili. Svinjo so rezali s kisikom ter jo razstreljevali. Pri razstreljevanju so porabili 112 kg amonila (pri nas najmočnejše razstrelivo).

Da bi hitreje in lažje odstranjevali »svinjo« iz peči, so v plašču izrezali veliko odprtino, ki pa jo bodo morali po opravljenih delih

Če ne bodo imeli nepredvidenih težav, bodo lahko začeli že z obzidavo peči. Za sušenje in ponovno zakladanje peči bodo potrebovali okrog pet dni, nato pa bodo

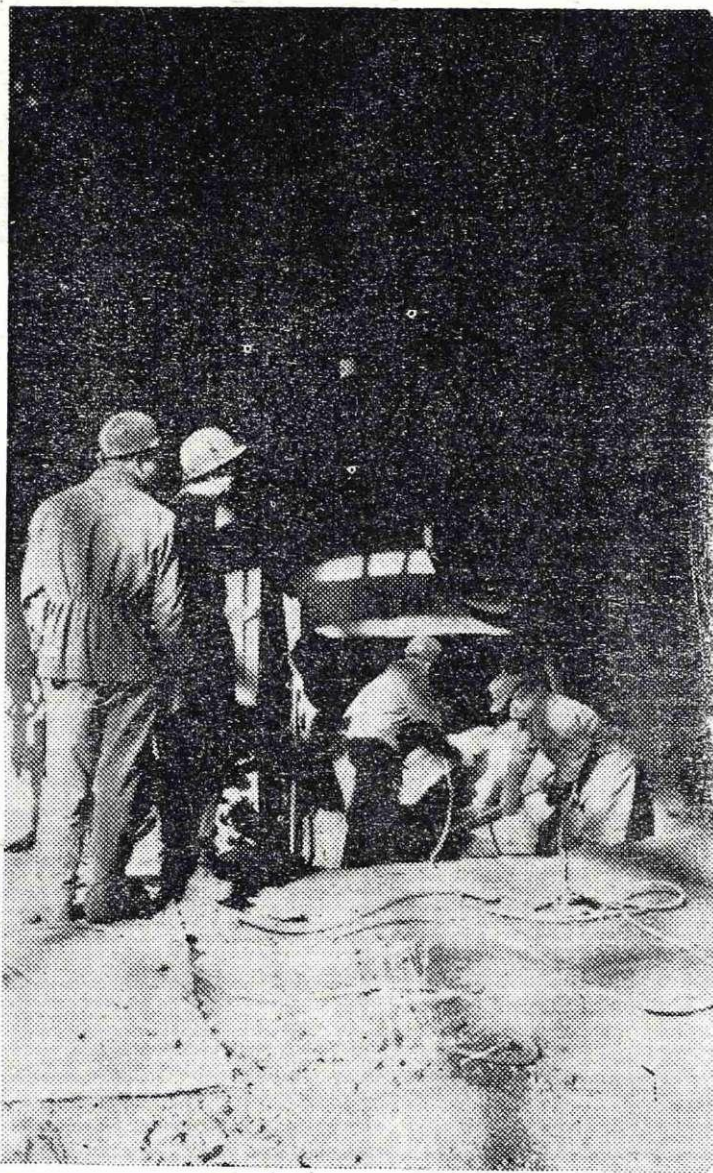
peč spet zakurili. Predvidevajo, da bo VP II začela s ponovnim obratovanjem okrog 20. marca 1963. O nadaljnjem poteku remonta bomo še poročali.

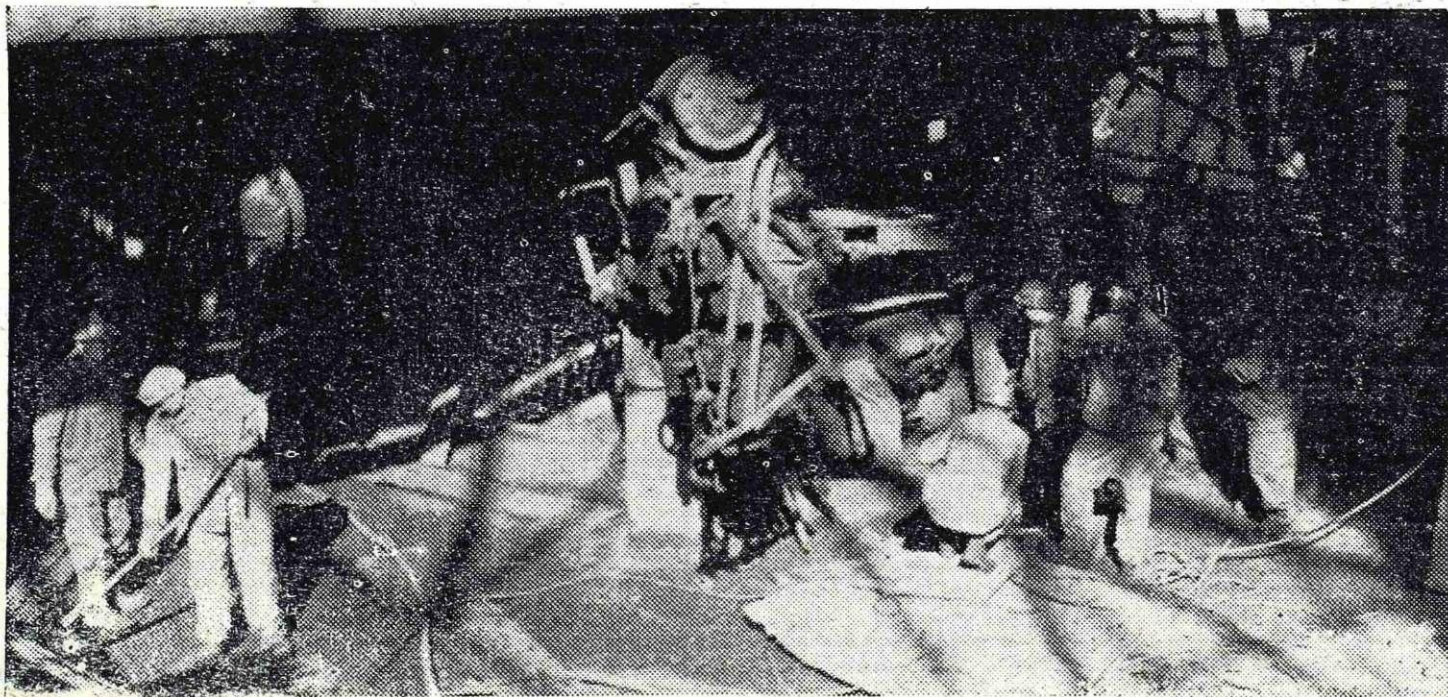
Med remontom na VP 2 so morali izrezati veliko odprtino v plašču, da so lahko odstranili veliko »svinjo«, ki se je nabrala od dna peči do vetrnih šob

težkimi pogoji in pod nadzorstvom naše poklicne gasilske službe. Po doslej zbranih podatkih so v prvih dneh remonta odstranili 120 kubičnih metrov materiala, ki je bil

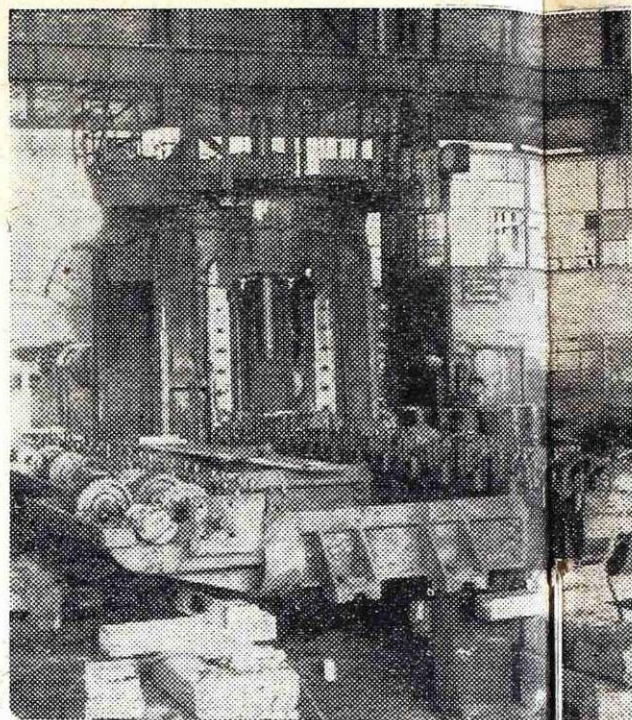
spet prekriti in izvršiti še nekatera druga popravila na plašču. Ugotovili so tudi, da je bil plašč na nekaterih mestih že »nagrižen«, ker je bila peč brez opeke.

Sodelavci, ki sodelujejo pri remontnih delih na plavžu, si prizadevajo, da bi delo čimprej opravili ter omogočili začetek obratovanja peči v določenem roku

V kolikor bo prispela iz Zenice pravočasno opeka za obzidavo in bodo potekala vsa dela po predvidenem programu, bodo VP 2 okrog 20. marca ponovno zakurili

Ob vsakem remontu morajo strojne naprave dobro gledati in tudi izvršiti popravila, da jih lahko uspešno uporabijo za nadaljnje obratovanje

Remont v valjarni 2400 je zaključen

Najprej je bilo predvideno, da bodo remonta dela v valjarni 2400 trajala dvanajst dni. Pozneje je bil plan remonta skrajšan od dvanajst na osem dni.

Pri letošnjem remontu je sodelovalo 400 ljudi ter je bil zelo obsežen. Opravili so nekatera zelo pomembna dela. Tako so pri potisni peči popolnoma zamenjali vodno hlajene cevi in njihovo število povečali od štiri na pet vrst. Treba je omeniti še važno spremembo, ki bo nastopila pri tlakovanju dna z maso v izenačevalni coni. Tlakovanje dna peči z maso ima to prednost, da se škaja v bodoče ne bo več prijemala dna peči.

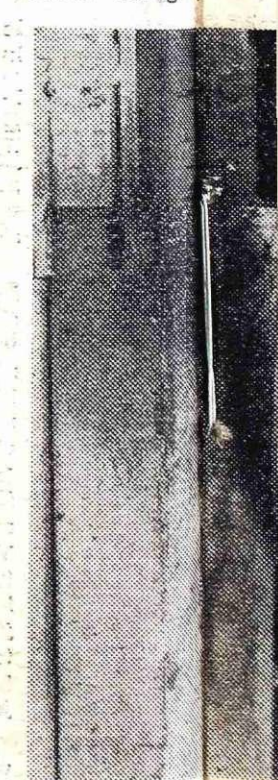
Med remontom so prestavili tudi plinovode ob peči. Tudi pri okrogli Ignis peči so popravili dno s segmenti in oboke, rekuperatorje ter ostalo armaturo. Ignis peč je začela z rednim obratovanjem že v sredo zjutraj ob 6. uri.

Med važnejšimi opravili, ki so jih med remontom izvršili na progi, je zamenjava pogonov ter popravilo miz itd. Posebej je treba omeniti dela, ki so bila opravljena pri Biby sklopki. Namesto dosedanje zvezne sklopke so vstavili novo pesto s priklopitvijo novega venca Biby sklopke. Opravljena je bila tudi zamenjava v elektročelnicah ter na kablovodih. V prihodnje nameravajo izmenjati dva transformatorja od 400 KV na 1000 KV.

V ostalem so bili popravljeni tudi ostali stroji in naprave (Sack škarje, ravnalni stroj, žerjavi, trakovi itd.). Predvsem so bila opravljena tudi pripravljalna dela (gradbena in električna dela), ki so ključnega značaja za postavitev naprave za odbizgavanje kovarine. Samo napra-

vo bodo montirali v ap sicer s sodelovanjem rih podjetij iz Poljske. hkrati tudi prvotnost prava v naši državi.

Da so remonta dela tako hitro opravljena, zasluže vsi, ki so sodelovali v pripravi in izvedbi. Po drugem pomenu opravil je bil letošnji remont najbolj koristen v obdobju. Ob zaključku trdimo še to, da v 2400 napredujejo iz leta to in stalno skrbijo za polnjenje strojnih in gih naprav ter si tak zadevajo za nenehno boljše izpolnjevanje vodnih nalag.

Med remontom so v valjarni 2400 opravili popravila na pet. Poleg tega so v našem članku

Iz naše preteklosti

Rudniki pri Savskih jamah

V rudnikih železne rude pri Savskih jamah so pridobivali tudi svinčeno rudo, ki je vsebovala tudi srebro. Grofje Buccellani so že l. 1549 imeli koncesijo za topljenje svinčene rude. Ta topilnica je obratovala blizu 200 let in so jo opustili, ker je primanjkovalo svinčene rude. V zadnjem desetletju 18. stoletja pa so ponovno našli svinčeno rudo. Zato je Leopold Ruard zaprosil za koncesijo, ki jo je dobil leta 1800. Takoj je začel pridobivati svinco in je že naslednjo pomlad pridelal 320 centov (skoraj 18 ton) svinca, iz katerega je potem dobil še 67 mark in 8,5 lota srebra (okrog 19 kg).

Po stari jamski karti od rudniškega nadzornika Tomaža Kovača iz leta 1801 so obratovali pri Savskih jamah naslednji rovi in jaški:

Frančiškov rov, dolg 244 sežnjev (464 metrov), je bil povezan z zračnim jaškom 29 sežnjev (45 m) globoko s

Terezija zračnim rovom, ki je bil dolg 39 sežnjev (74 m); povezan je bil tudi s 34 sežnjev globokim Marija imenovanim zračnim jaškom z

Nepomukovim izvoznim rovom, ki je bil dolg 315 sežnjev (599 m) in končno s 14 sežnjev globokim zračnim jaškom še z

Valentinovim izvoznim rovom, ki je bil dolg 276 sežnjev (524 m). Valentinov in Nepomukov rov sta bila povezana po jašku z vitlom, imenovanim Štefanija, ki je segal 20 sežnjev (38 m) globoko.

Večina teh rudarskih naprav je danes podsutih. V Savskih jamah so pridobivali rudo rjavi železovec v lečah različnih dimenzij.

Leopoldov rudni sloj je bil

25 sežnjev dolg (48 m) in 2 sežnja širok (3,80 m) ter 20 sežnjev (38 m) debel.

Valentinov srednji rudni sloj je bil 56 sežnjev dolg (106 m), 40 sežnjev visok (76 metrov) in 4 sežnje debel (7,60 metra).

Valentinov vzhodni rudni sloj pa je bil 52 sežnjev (99 metrov) dolg, 32 sežnjev visok (61 m) in 2 sežnja debel (3,80 m).

V glavnem preizkuševalnem uradu na Dunaju je bila takrat narejena naslednja analiza rude:

FeO 39,6 % = 30,8 % železa, CaCO₃ 6,6 %, MgO 4 %, MnO 0,8 %, H₂CO₃ 31,6 %, SiO₂ 15,2 %, C spojine 2,2 %.

Ruda teh treh nahajališč je bila rumenkasto bele barve, čist čvrsti rjavi železovec. V Valentinovem rudnem sloju je bila v manjših količinah tudi svinčena in cinkova svetlica. Leopoldov in glavni Valentinov rudni sloj sta segala do površine zemlje, dočim Valentinov vzhodni rudni sloj ni segal do površine.

Ruda Valentinovega rudnega sloja je bila boljše vrste, ki se sestoji iz treh ločenih rudnih gmot v obliki leče.

Največja od teh je bila imenovana glavna rudna gmota, ki se je raztezala na 80 sežnjev dolžine, 10 sežnjev širine in 34 sežnjev globine. Na zapadni strani je segala gmota do površine zemlje, proti vzhodu pa se je ta nagibala v globino. Površinski del gmote je bil popolnoma izkoriščen, dočim je v globino še nedotaknjen. Ruda omenjene gmote je bil čist rumenkasto bel krhek železovec.

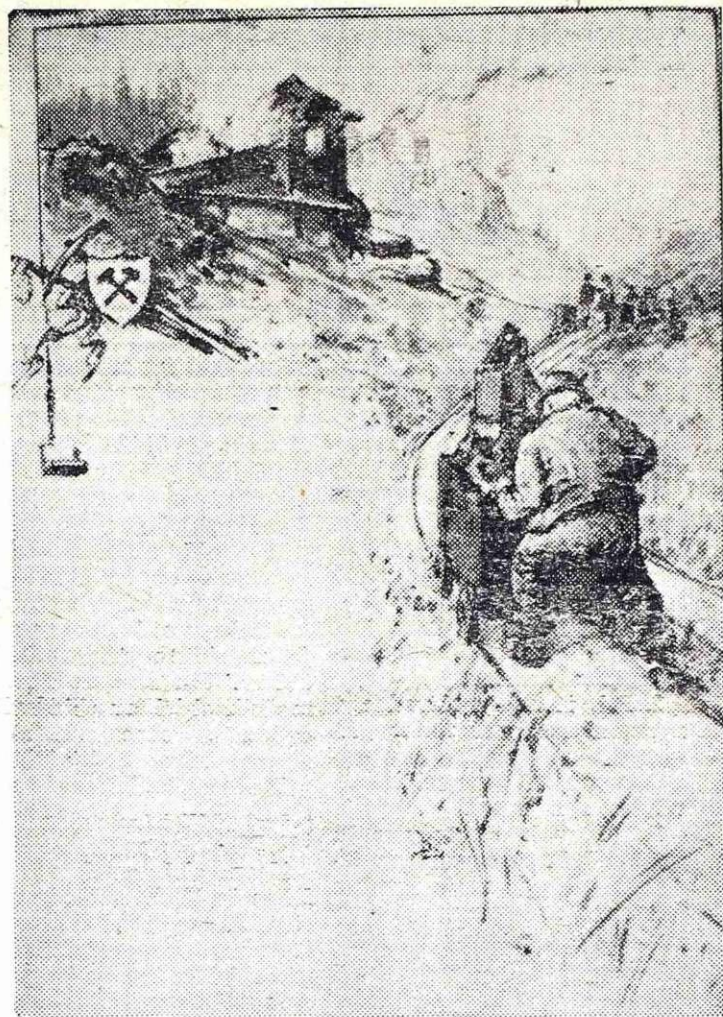
Takratna analiza je pokazala naslednje sestavine:

FeO 54,1 % = 42 % železa, CaCO₃ 2,5 %, H₂CO₃ 38,9 %, MgO 3,3 %, MnO 0,6 %, SiO₂ 0,4 %, izgube 0,2 %.

Redko se je v teh rudah dobila tudi svinčena ruda, ki je imela 79 odstotkov kovinskega svinca in tri in pol lota srebra v 1 centu svinca. Poleg tega glavnega rudnega sloja je bilo tudi več manjših rudnih slojev, od katerih so bili pomembnejši Leopoldov (zapadno od glavnega sloja, dolg 25 sežnjev, širok 2 sežnja in visok 20 sežnjev ter Valentinov srednji in vzhodni sloj. Prvi je bil 56 sežnjev dolg, 4 sežnje širok in 40 sežnjev visok, drugi pa 52 sežnjev dolg, 2 sežnja širok in 32 sežnjev visok. Zapadno od Leopoldovega rudnega sloja zemljišče še ni bilo raziskano.

Poleg vseh zgoraj omenjenih rudnih gmot so bile še razne manjše z raznimi imeni, ki so bili na površini odkopane, v globino pa niso bile raziskane.

Značilno je tudi to, da so med železnimi rudnimi sloji tudi manjši sloji antracita, ki so često povzročali eksplozije plina metana. Sloji antra-

Rudniki pri Savskih jamah

cita sicer niso bili raziskani, debelini do 4 čevljev. Kalo- vendar je bilo ugotovljeno, rična vrednost tega antracita da je bil najmočnejši sloj v je znašala 6.626 kalorij na kg.

Iz jugoslovanskih železarn

ŽELEZARNA ZENICA

Januarski proizvodni načrt so zeniški železarji izpolnili z 88,1 odstotka. Zaradi hudega mraza so vsi obrati obratovali pod zelo težkimi pogoji. Posebno je treba poudariti, da so nizke temperature zmanjševale, poleg neposrednega vpliva na proizvodnjo zaradi zmrzovanja surovin, v veliki meri tudi delovni učinek zaposlenih, posebno tistih, ki so delali na odprtih ali slabo ogrevanih deloviščih. Ob upoštevanju vseh teh pogojev le 88,1 odstotna izpolnitev ni bila tako nizka, za kar imajo zasluge delavci in tehnično osebje, ki so bili vsi izredno prizadevni.

Delavski svet Železarne Zenice je potrdil investicijski program rekonstrukcije in razširitve te železarne. Po tem programu se bo proizvodnja po zaključenih delih povečala od sedanjih 732.000 ton na 1.040.000 ton surovega jekla letno. Za rekonstrukcijo bodo v prvi fazi porabili preko 64 milijard dinarjev iz posojila, za katerega so zaprosili pri jugoslovanski investicijski banki. Odplačali ga bodo v tridesetih letih ob 5 odstotni obrestni stopnji letno.

ŽELEZARNA SISAK

Pred nedavnim so v Železarni Sisak uvedli zdravniško službo v obratih, da bi

zmanjšali bolovanja. Posebno skrb bodo posvetili solidnemu vodenju kartoteke, v katero vpisujejo poleg osnovnih podatkov in opisov delovnega mesta, na katerem delavec dela, tudi podatke o njegovi strokovni in fizični sposobnosti ter še nekatere druge. Z občasnimi obhodi po obratih bo zdravnik tako dobil dovolj gradiva, da si bo lahko ustvaril sliko vsakega posameznika, ki se bo nanj obrnil po pomoč.

Stremijo za tem, da bodo bolovanja znižali na nivo leta 1961.

ŽELEZARNA SMEDEREVO

Smederevski železarji so dosegli v letu 1962 večje uspehe kot so pričakovali. Fizični obseg proizvodnje so povečali za 4,8 odstotka v primerjavi z letom 1961 in za tri odstotke prekoračili lanskega letnega načrta. Proizvodni stroški pa so kljub temu ostali na enakem nivoju in so celo nekoliko pod planom. Če pa bi cene reprodukcijskemu materialu ostale nespremenjene, bi bili stroški poslovanja še nižji.

ŽELEZARNA RAVNE

Ravenski železarji bodo letos v vseh obratih v skupni proizvodnji izdelali 170 tisoč ton in blagovni proizvodnji 42.000 ton izdelkov v

vrednosti 14,5 milijarde dinarjev. V primerjavi z doseženimi uspehi v lanskem letu se bo blagovna proizvodnja povečala za nekaj več kot 12 odstotkov in realizacija za 11 odstotkov. Glavni porast proizvodnje bodo dosegli v osnovnih metalurških obratih: topilnici, valjarni, kovačnici in livarni kot prvi sad povečanih zmogljivosti njihovih konstruiranih obratov. Da bi predvideni načrt uresničili, bodo morali vložiti vse svoje sile in se boriti predvsem za izboljšanje tehnologije, povečanje produktivnosti ter znižanje izmečka in proizvodnih stroškov, pri čemer so že lani dosegli določena izboljšanja in napredek.

ŽELEZARNA ŠTORE

V Železarni Štore so lani izvozili precej svojih izdelkov. Med izvoznimi izdelki so bili z 90,9 odstotka zastopani izdelki valjarn, 7,7 odstotka je bilo litoželeznih valjev, ostalih izdelkov pa 1,4 odstotka. Od celotnega izvoza v preteklem letu odpade na izvoz na področja s čvrsto valuto 74,2 %, na socialistične države 54,8 % in na ostale klirinške države 11 odstotkov. Predvidevajo, da bodo letos izvoz še povečali in razširili tudi asortiment izdelkov.

e naprave dobro pre-
jih lahko usposobijo

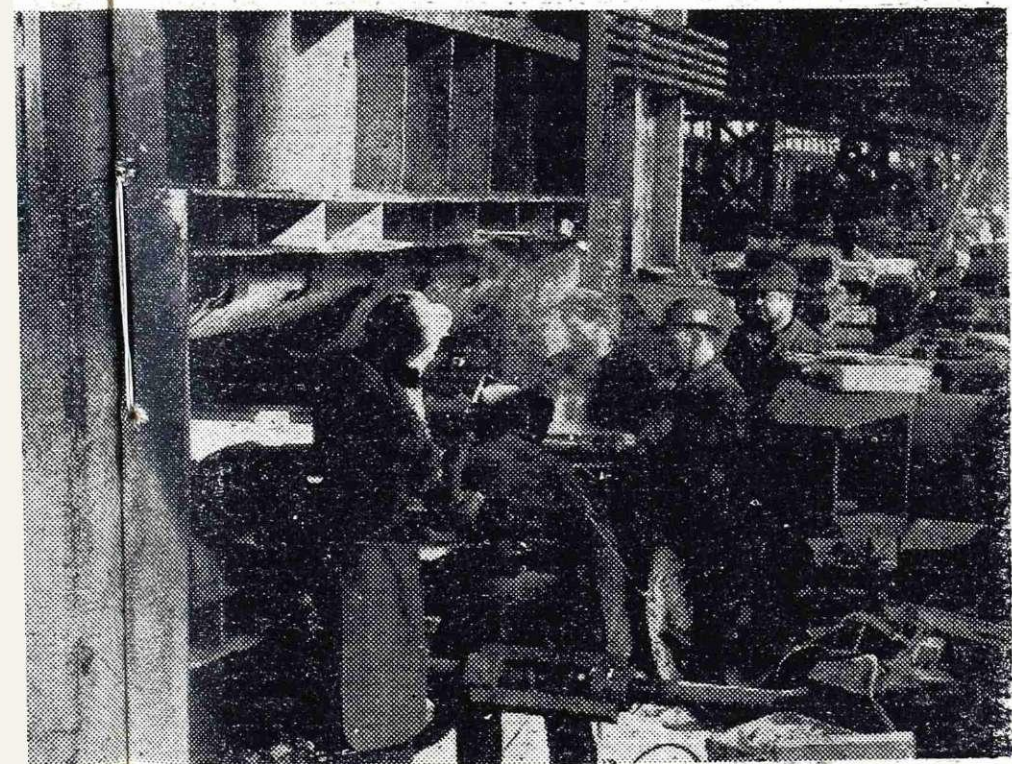
ljarni ičen

montirali v aprilu in sodelovanjem nekaterih iz Poljske. To bo udi prva tovrstna naša delava.

remona dela bila tro opravljena, imajo vsi, ki so sodelovali pripravah in pri sami

Po obsegu in samemu opravljenih del tošnji remont eden od koristnih v zadnjem

Ob zaključku lahko še to, da v valjarni ređujejo iz leta v lealno skrbijo za izpolnje strojnih in drurav ter si tako pri za nemoteno in čim izpolnjevanje proizvodn'g.

montom so v valjarni 2400 povečali v potisni peči tudi število vrst drsnih cevi od štiri
Poleg tega so pri potisni peči izvršili tudi ostala popravila, več o tem na berite
članku

Zakaj ne bomo gradili

Ekonomika proizvodnje postavlja danes pred jeklarja vrsto zahtev, ki pred nekaj leti oziroma še do nedavnega niso bile tako odločujočega pomena, danes pa lahko povzročajo znatne spremembe v odločitvah izbora novih agregatov za proizvodnjo jekla oziroma v obsegu potrebnih rekonstrukcij. Take zahteve so:

1. Čim večja storitev peči pri čim manj vloženi investicijskih sredstev.

2. Pri izbiri proizvodnega agregata se danes vedno primerja z najnovejšimi in najmodernejšimi agregati z najvišjimi storitvami.

3. Pri vseh danes znanih proizvodnih agregatih za izdelavo jekla se uvaja izredno forsirane obratovalne pogoje in temu odgovarjajoče je treba upoštevati spremembe pri posameznih objektih proizvodnega agregata. Čeprav so nekatere konstruktivne spremembe šele v razvojni fazi, jih moramo že danes pri novih ali rekonstruiranih pečeh upoštevati.

4. Pri izbiri proizvodnega agregata je treba vzeti v obzir tudi cene osnovnih surovin in njih količinsko razmerje, kot ga normalni proces za izdelavo jekla zahteva. Ekonomsko prednost ima tisti proces, ki potrebuje cenejših osnovnih surovin; poudarjajo celo možnost uporabljanja nepripravljenega starega železa pred uporabljanjem pripravljenega vložka.

5. Spremembe v posameznih proizvodnih procesih si danes sledijo tako naglo, da je težko določiti, kateri proces bo čez nekaj let najbolj rentabilen. Na splošno trdijo jeklarski strokovnjaki, da sloni bodočnost na čistem kisikovem procesu — uporaba kisika v LD konvertorjih — in v elektropreradu. Kateri od obeh, sicer zelo različnih postopkov, se bo hitreje širil, bo pokazal bodoči razvoj, zahteve tržišča ter surovinska osnova.

Perspektivni plan naše jeklarne predvideva 475.000 ton jekla. Po programu je bilo določeno, da bo proizvodnja jekla razdeljena na eno elektropeč in več SM peči.

Osnovni pogoj ekonomike na splošno narekuje, da je treba v osnovi izbirati take proizvodne agregate, ki nudijo čim večjo storitev. Pri izbiri elektropeči je bilo mešalo za zmogljivost peči prazno polje med stebri B 11 in B 12, to je na koncu jeklarne zgradbe. Več ponudnikov je predlagalo peč s 5,2 do 5,4 zunanjega premera s transformatorjem 18.000 KVA. Lokacijsko je bila gradnja peči po več razgovorih s ponudnikom ASEA ugodno rešena, treba bo le znižati pre-

ni žerjavni nosilec v širširni lopi za blizu 400 mm in dani so normalni pogoji za manipulacijo elektrod. S tem, da se je našla možnost prestavitve trafo celic k transformatorju (ki je lociran desno od glavnega izvoznega tira iz livne lope), ima nova elektropeč dovolj obsežen delovni prostor — okrog 18 m — kar omogoča pravilno razporeditev boksov za legure, za orodje, za zidavo obokov in podobno. Vsa razporeditev pomoznih objektov (hidravlika, celice, stikalne plošče) je zbrana tako, da bi lahko v prihodnjih letih zgradili v polje B 10 — B 11 še eno elektropeč.

Nova elektropeč premera 5,4 m in 18.000 KVA, ima storitev 10 ton/h, pri čemer upoštevamo povprečni asortiment jekla kot ga je predvidelo tržišče za prihodnja leta. Pri dvomesečni redukciji toka bo obratovalni čas te peči 6.480 ur, kar da letno 64.800 ton jekla.

Za martinarno ostane letna proizvodnja 475.000 t — 64.800 t = 410.200 ton. V martinarni smo predvideli manjše rekonstrukcije na peči M in V, ki bodo kurjene 100 % z mazutom, medtem ko bi peči L, K, B in H ne rekonstruirali več, na prostor peči A pa bi zgradili 600-tonski mešalec za tekoči grodelj. Po investicijskem programu bi morala v letu 1965 znašati proizvodnja domačih visokih peči okrog 200.000 ton grodlja. Peči M in V bi letno stvarno obratovali 7130 ur, dodatek kisika za intenziviranje plamena in med rafinacijo bi znašal okrog 35 Nm³/t, kar po literaturnih podatkih iz leta 1960 in 1961 dovoljuje povečanje proizvodnje za 15 do 20 %. Pri teh postavkah bi na peči M in V proizvedli letno:

7130 h x 10,9 t/h x 2 peči = 155.000 ton

Storitev 85-tonske peči brez kisika je okrog 9,3 t/h, zaradi dodatka kisika pa je povečana za 17 %. Površina kopeli sedanjih peči znaša 36 m².

Z novo elektropečjo M in V bi lahko letno izdelali 219.800 ton in primanjkljaj do predvidenega plana znaša 255.200 ton. Pri izbiri novih SM peči smo se odločili za velike enote, ki jih lahko kolikor toliko normalno vgradimo v obstoječa polja, pa čeprav bi bile potrebne manjše dodatne investicije. Večje produktivne enote so v vsakem pogledu ekonomičnejše in tudi število peči bi bilo manjše, kar dovoljuje pravilnejšo razporeditev celotnega prostora v jeklarski zgradbi.

Moderna 150-tonska peč konstrukcije Maerz Boelens nudi storitev 16 t/h, oziroma zaradi dodatka kisika do 35 Nm³/t okrog 18,7 t/h. Bistvo te konstrukcije peči je, da lahko med obratovanjem popravljamo gornji ustroj peči, ker je sestavljen iz nosameznih segmentov, ki jih lahko menjamo po potrebi. Za pravilno menjanje segmentov oboka je potrebna le zadostna višina, kar smo rešili s tem, da bi prečni nosilec žerjavne proge v šaržni in livni lopi znižali za blizu 800 milimetrov. Konstruktivno je znižanje žerjavnih nosilcev možno in s tem bi dobili možnost normalnega obratovanja 150-tonske peči. Pri 7.200 urah obratovalnega časa letno bi 150-tonska peč izdelala 134.000 ton jekla. Za kritje omenjenega primanjkljaja jekla (255.200 ton) bi torej potrebovali dve MB peči po 150 ton. Prvo 150-tonsko peč bi gradili na prostoru sedanje peči L, kasneje na drugo 150-tonsko peč v današnje polje peči H. Gradnja 150-tonske peči v prazno polje B 10 do B 11 zraven peči V ni mogoča zaradi obsežnega podzemeljskega kabelskega in vodnega kanala in tudi, ker bi imeli peči od današnje peči L do nove elektropeči precej natrpane, od peči L do peči A na bi bila samo ena 150-tonska peč.

V smislu navedene analize smo pristopili k izdelavi podrobnih načrtov, ki nam jih za novo elektropeč pripravila švedska firma ASEA, za SM peči pa nam je izdelala del načrtov firma Maerz Zürich.

V avgustu 1962 smo z ameriškim inženirjem G. W. Hindsom začeli v naši martinarni z obširnimi poizkusi uporabe kisika za čim učinkovitejšo forsiranje obratovanja v SM in elektropečeh. Trimesečni poizkusi v pogledu učinkovitega intenziviranja plamena s kisikom, optimalne hitrosti žilavljenja za posamezne peči, so pokazali nove rezultate glede povišanja storitve. Pri pravilni izbiri količine kisika za intenziviranje plamena, pri uporabi odgovarjajočih velikosti cevi za direktni dodatek kisika v kopel, pri pravilnem razmerju rude v vložku s količino uporabljenega kisika, lahko šaržne čase skrajšamo več kot 50 %. Ta učinek, ki je možen samo pri dodatku velike količine kisika, je dosegljiv pri določenih osnovnih pogojih obratovanja.

Analiza dodatka kisika, učinek dodatka in obnašanje peči odkriva pogoje, pri katerih je dodatek kisika najbolj učinkovit. Ti pogoji, za katere pri sestavi investicijskega programa nismo dočela vedeli in smo jih upo-

števali v premalo vplivni obliki, so naslednji:

1. Čim hitrejši je čas zakladanja vložka, tem pozitivnejši je učinek dodatka kisika; dolgi zakladalni časi dovoljujejo dodatek kisika šele proti koncu te faze, oziroma je treba količino kisika v fazi taljenja reducirati, ali ga celo ukiniti, kar vpliva na znatno nižji učinek.

2. Čas zakladanja ne sme biti odvisen od velikosti peči; v povprečju naj znaša 45 do 50 minut. Ta zahteva izhaja jasno iz konkretnih uspešnih poizkusov v naši martinarni. Amerikanci rešujejo problematiko zakladanja z uvajanjem velikih posebnih vlagalnih strojev firme Calderon, ki založijo v 10 minutah do 70 ton vložka, v Evropi uvajajo ogromna korita s prostornino do 2 m³ in uporabljajo v glavnem skrbno pripravljeno staro železo. V povprečju mora znašati zmogljivost zakladanja pri uporabi večjih količin kisika do 70 ton na uro. Pri nas je trenutna zmogljivost zakladanja do 18 t/h.

3. Če hočemo založiti staro železo pri 150-tonski peči v blizu 60 minutah, moramo uvesti korita s prostornino do 1,7 m³, težje vlagalne stroje z nosilnostjo do 5 ton, nove šaržirne podeste pred pečmi. Pri 85-tonski SM peči je rešitev tega problema lažja: konkretno lahko založimo vložek starega železa v 60 minutah, če uvedemo korita z okrog 0,8 m³ vsebnosti, obdržimo lahko sedanje vlagalne stroje in sedanje podeste pred pečjo M in V; obnoviti moramo samo šaržirni podest pri ostalih pečeh.

4. Poizkusi s kisikom v naši martinarni so jasno pokazali, da je pri sedanjih konstrukcijah peči, predvsem glavnega oboka, toplotna obremenitev mnogo prevelika. Temperatura oboka je že v fazi taljenja dosegla temperature preko 1800°, kar je zahtevalo redukcijo količine kisika, s tem pa se znižuje splošni učinek.

V novembru 1962 so evropski jeklarji kritično analizirali splošno zmanjšanje vzdržnosti obokov pri uporabi večjih količin kisika. Konkretno ugotavljajo zmanjšanje vzdržnosti od 5 do preko 30 %, odvisno od dodatka kisika. Šele v najnovejšem času so konstruktorji ugotovili, da lahko povečamo vzdržnost obokov s tem, da povečamo višino oboka od gladilne kopeli. Angleži so poročali, da se je vzdržnost oboka pri Ajax pečeh, kjer uporabljajo do 60 Nm³ kisika/t, povečala od 35 na blizu 70 dni, ko so povečali višino oboka za okrog 70 cm. Podobno so ugotovili

tudi v Kanadi in na Japonskem.

Povišanje oboka je torej ena od nujnih konstrukcijskih sprememb, ki jih v najnovejšem času narekuje večji dodatek kisika in ki ga moramo tudi pri rekonstrukciji naših peči brezpogojno upoštevati. Standardna višina oboka pri 150-tonski peči je 2,6 m, zaradi uporabe kisika bi ga morali povišati na 3,1 m. To povišanje ni možno, ker bi že pri standardni višini morali znižati prečne žerjavne nosilce za 80 cm, še dodatno znižanje za okrog 50 cm pa predstavlja za konstruktorja v pogledu novih žerjavnih nosilcev skoraj nerešljiv konstruktivni problem.

Pri 85-tonskih pečeh je treba povečati višino oboka od sedanjih 2,2 na okrog 2,6 m, kar je brez velikih težav ali stroškov možno. Navedena ugotovitev je torej nastala šele v najnovejšem času, je pa tako logična, da jo pri rekonstrukciji naših peči ali pa novogradnji moramo upoštevati. Vprašanje je le, ali je navedeno povišanje oboka docela v skladu z dodatno količino kisika; popolnoma sigurne odnose bo pokazal bodoči razvoj.

Navedeni osnovni pogoji za pravilni učinek, ki ga nudi večja količina dodatka kisika, so torej obseženi v izredno forsiranem zakladanju in v konstruktivni spremembi glavnega oboka, kar poudarja glavno razliko proti pogojem, ki smo jih predvideli v investicijskem programu in so bili jasno nakazani z uspešnimi poizkusi v naši martinarni ter na sestanku evropskih jeklarjev v novembru 1962.

Iz podane analize sledi, da lahko pri pravilni konstrukciji SM peči in hitrem zakladanju računamo s povečanjem storitve zaradi dodatka 35 Nm³ kisika na tono za najmanj 40 %. Ta ugotovitev pa v osnovi menja količinsko razdelitev proizvodnje v investicijskem programu.

5. V investicijskem programu smo pri novi elektropeči predvideli minimalni dodatek kisika za oksidacijsko periodo. Najnovejši rezultati, doseženi v Ameriki pri velikih elektropečeh, dokazujejo, da je lahko storitev elektropeči povečana za 20 do 30 %, če v fazi taljenja dovajamo v vložek dodatno toploto v količini okrog 20 %. Dodatno toploto uvajajo v Ameriki s posebnimi gorilci z visokokaloričnim plinom in kisikom, ali pa z oljem in kisikom. Ameriški strokovnjaki nam je v principu nakazal možnost konstrukcije takih gorilcev, za kar nam je dal na razpolago tudi dokumentacijo. Z uvajanjem

150-tonske SM peči

dodatnih gorilcev bomo lahko zmanjšali porabo toka za 10 do 30%, poraba kisika se bo povečala na okrog 28 Nm³/t, poraba olja na blizu 11 kg/t, storitev taljenja bo okoli 25 do 27 t/h in storitev peči na splošno okoli 13,8 t/h (standardna storitev povečana za 20%).

Pri 6.480 obratovnih urah (dvomesečna redukcija toka) bo letna proizvodnja nove elektropeči 90.000 ton.

Analiza razdelitve proizvodnje po do sedaj navedenih novih pokazateljih je naslednja:

475.000 t — 90.000 ton = 385.000 ton, kar mora proizvesti martinarna. Če upoštevamo zaradi povišanja višine oboka isto vzdržnost obokov kot pri obratovanju brez kisika, potem bo obratovni čas martinovih peči 7.500 ur letno. Rekonstrukcija peči M in V bi izvedli v takem smislu, da bi sedanjo površino kopeli povečali na 40 m², kar lahko uresničimo v času normalnega remonta z nekaj dodatnimi investicijskimi stroški.

Rekonstrukcija peči H bi bila obsežnejša in bi zahtevala nekaj več stroškov, toda zgornji ustroj peči je v tako dobrem stanju, da bi se obsežnejša rekonstrukcija izplačala.

- Tri rekonstruirane SM
- peči po 85 ton bi letno proizvedle: 3 x 7500 h x 13,4 t/h (normalna storitev povečana za 40%) = 302.000 ton. Primanjkljaj do plana pa bi znašal 475.000 — (302.000 + 90.000) = 83.000 ton.

150 tonska MB peč pri forsiranem obratovanju s kisikom, če bi bila problematika gradnje normalno rešena, nudi letno pri storitvi 23 t/h proizvodnjo 172.000 ton. Trenutna odločitev za gradnjo take peči je torej iz količinskega ozirja proizvodnje preuranjena.

Ker do leta 1968 ne moremo računati na bistveno povečanje proizvodnje grodlja domačih visokih peči, ne bomo na prostoru sedanje peči A gradili mešalca. Peč A je bila v letu 1962 uspešno rekonstruirana in lahko pri majhni spremembi konstrukcije oboka forsirano obratuje s kisikom. Pri letnem obratovnem času 7.500 ur in storitvi 9,8 t/h bo letna proizvodnja te peči 73.500 ton.

Za realizacijo plana nam manjka še 9.500 ton, kar bi še nekaj let proizvajala sedanja 6,5 tonska elektropeč, ki ima letno zmogljivost 10.000 ton.

Plan 475.000 ton bi bil torej količinsko realiziran.

Po letu 1968 bo treba pričeti z gradnjo 600-tonskega mešalca za tekoči grodelj in peč A bomo porušili. Treba bo uvesti nov proizvodni agregat s približno letno zmogljivostjo 85.000 ton.

Z ozirom na splošno situacijo gradnje novih peči in odločitve za določeni proces za proizvodnjo jekla, kakor tudi s stališča splošne ekonomike, ki bo edino merilo za odločitev novega proizvodnega agregata, smo mnenja, da je odločitev še za eno elektropeč enakih dimenzij kot izbrana nova elektropeč ASEA, edino pravilna. Lokacija za drugo elektropeč je predvidena med stebri B 10 in B 11.

Primerjava potrebnih investicijskih sredstev:

Po prvotnem programu bi imeli v obratovanju eno novo elektropeč, dve rekonstruirani SM peči M in V in dve novi SM peči po 150 ton, investicije pa bi znašale 2.972.393.000 dinarjev.

Po obravnavanem novem predlogu bi imeli v končni fazi rekonstrukcije jeklarne v obratovanju dve novi elektropeči, tri rekonstruirane SM peči M, V in H ter peč A. Investicije znašajo 2.013.393.000 dinarjev.

Analiza proizvodnje bi bila:

- 2 elektropeči 2 x 6.480 h x 13,8 t/h = 180.000 ton
- 3 SM peči 3 x 7.500 h x 13,4 t/h = 302.000 ton
- skupna proizvodnja jekla v jeklarni = 482.000 ton

Če do končane rekonstrukcije visokih peči in aglomeracije — leta 1968 — ne gradimo druge elektropeči, temveč ustvarjamo predvideno proizvodnjo z eno novo elektropečjo, štirimi sedanjimi SM pečmi, katere je treba rekonstruirati, potem so investicijska sredstva zmanjšana za okrog 500.000.000 dinarjev in bi znašala okrog 1.500.000.000 dinarjev.

V letu 1965 bomo izdelovali jeklo z eno novo elektropečjo in štirimi rekonstruiranimi SM pečmi. Analiza proizvodnje z navedenimi agregati zahteva naslednje:

1. V letu 1964 moramo rekonstruirati peči M, V in H. Rekonstrukcija obsega presmeritev na 100% mazutno kurjavo, predstavitev zračnega jaška, povečanje koristne površine kopeli za okrog 4 m² in dvignjenje glavnega oboka za blizu 40 cm. Železna konstrukcija peči mora biti izdelana tako, da bo možno dvignjenje oboka takrat, ko bomo imeli na razpolago kisik. Načrti za rekonstrukcije navedenih peči morajo biti izdelani do konca leta 1963, oziroma za peč H v prvem kvartalu 1964.

2. Oboki peči bodo grajeni po sistemu 100% obežanja iz pravokotnih formatov

opeke. Zadnje stene morajo biti grajene izključno iz kemično vezane opeke.

3. Nova elektropeč mora pričeti s poizkusnim obratovanjem v četrtem kvartalu 1964. Pogodba z ASEA je zaključena.

4. Do konca leta 1964 mora biti na razpolago kisik v količini do 35 Nm³/t. Zato je treba v tem času izdelati kompletne vode za kisik od nove kisikarne do mesta uporabe v jeklarni.

5. Priprava starega železa in polnjenje košar z vložkom za novo elektropeč bomo opravljali s tremi žerjavom, celotno manipulacijo priprave vložka za martinarno pa na haldi s 4 dvigali. Zato je nujno treba pripraviti ta prostor že v začetku leta 1964, da bomo celotno manipulacijo postopoma prenašali na novi prostor; istočasno je treba pripravljati potrebne ozke tire od novega prostora do martinarne. Rudno in sintermagnezit ter jedavec bomo nakladali na haldi z dvigali in pošiljali v martinarno v kontejnerjih, apno pa bo prihajalo delno v koritih od domače apnenice, delno v kontejnerjih iz Kresnic.

6. V letu 1964 bomo začeli postopoma uvajati večja šaržirna korita dimenzij 1,2 x 1,2 x 0,5 m, za kar imamo že delno vozove. V prvi fazi bomo z velikimi koriti zakladali peči M in V, kasneje H, medtem ko bomo ostale obratujoče peči zakladali še s sedanjimi koriti.

7. Zaradi uvajanja večjih korit bo treba na pečeh M, V in H povečati šaržirna vrata na 1,3 x 1,5 m.

8. Zmogljivost sedanje livne jame odgovarja za proiz-

vodnjo okrog 360.000 ton letno, če obdržimo današnji asortiment ingotov in bram, to je teža ingota 1 tona, povprečna teža brame 1.800 kg. Za proizvodnjo 475.000 ton letno je nujno potrebno, da preide martinarna na težo ingota 5 ton in težo brame 5–8 ton; litje bomo morali izvajati na vozovih, ki jih bomo z ingoti in kokilami vred prepeljali v valjarne. Zato mora nova valjarna pričeti s poizkusnim obratovanjem proti koncu leta 1964.

9. Pripravo livnih voz, čiščenje in lakiranje velikih kokil bomo opravljali v kokilni lopi, kjer moramo do konca leta 1964 urediti hladilne rešetke in prestaviti iz sedanje livne lope v bodočo kokilno lopo dva delovna žerjava — sokola.

10. Normalnotirne naprave v livni in kokilni lopi ter ozkotirne naprave za transport vložka za peči, kakor tudi normalnotirne naprave za dovoz vložka elektropeči je treba terminsko vskladiti s prej navedenimi zahtevami.

11. Nova črpalna postaja za mazut mora pričeti z obratovanjem najkasneje v drugem kvartalu 1964, sicer rekonstrukcije na pečeh M, V in H niso mogoče.

Z ozirom na dejstvo, da nam prav v teh letih izredno primanjkuje investicijskih sredstev, smatramo za pravilno, da se do popolne rekonstrukcije visokih peči in aglomeracije rešuje plan 475.000 ton jekla z eno novo elektropečjo in rekonstruiranimi SM pečmi M, V in H ter A, kar zahteva predvidoma okrog 1.500.000.000 dinarjev investicijskih sredstev. Po rekonstrukciji visokih peči

bo nujna zgraditev nove elektropeči enake velikosti ter namesto peči A — 600-tonski mešalec. Taka izbira proizvodnih agregatov bi predstavljala dokončno rekonstrukcijo jeklarne.

V primerjavi s prvotnim investicijskim programom bi imeli v povprečju nekaj manjše proizvodne enote, nekaj večje proizvodne stroške, toda večjo možnost premika v kvaliteto (dve elektropeči), kar bi majhno povečanje proizvodnih stroškov vsekakor kompenziralo.

Z ozirom na današnjo težko finančno situacijo smatramo, da znatni prihranek investicijskih sredstev po novem programu daleč pokrije dosedanje majhne finančne izdatke, ki so bili potrebni za pripravo načrtov 150-tonske SM peči.

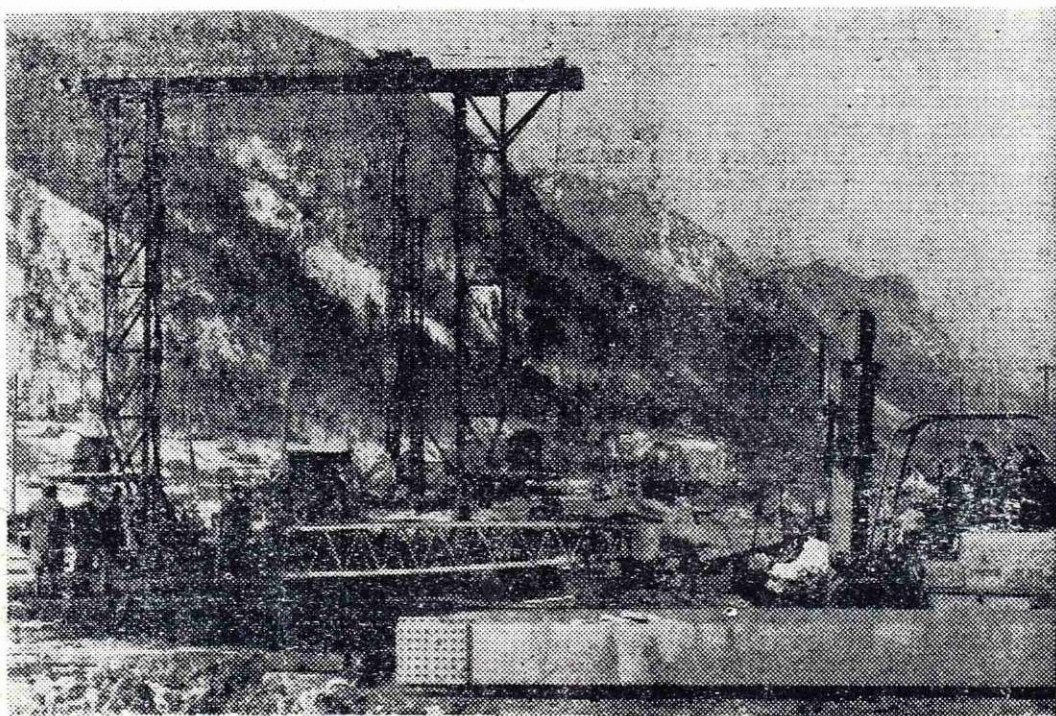
Inž. Alojz Prešern

Priznanje Žirovničanom

Poročali smo že, da je pionski odred »Rudi Baloh« na osnovni šoli Žirovnica priredil Andričev večer. Nobelov nagradenec pisatelj Ivo Andrič jim je poslal naslednje pismo (v prevodu):

Dragi prijatelji! Prejel sem Vaše pismo z dne 8. februarja. Zelo me je razveselila Vaša pozornost. Vaše delo pri spoznavanju srbskih in hrvaških pisateljev zelo cenim in iskreno želim, da bi tudi na naših šolah storili čim več za spoznavanje slovenskih pisateljev. Sprejmite prisrčne pozdrave in najboljše želje.

Ivo Andrič

Prve dele konstrukcije Strinner hale so že pripeljali na gradbišče

Srečala sta se pri Sokolu. V letih, ko je kot mlad prometnik nastopil službo, je bilo »žazano, naj državni uslužbenci nosijo ogrnjene bluže in sokolja peresa na čepicah: O sebi je bil prepričan, da je trden nacionalist in vsi, ki so ga poznali, so ga uvrščali med to družino. Ali je bil res nacionalist, bi bil v teh dneh Sokoljak tudi sam rad vedel. Če bi imel manj dolžnosti in skrbi, bi bil o tem morda kdaj razmišljal.

Tomaž je našel med Sokoli nekaj somišljenikov in je zato ostal tu tudi potem, ko je že prenesel svoje delovanje v društvo kmečkih fantov in deklet. Zadnja leta pred vojno je bil Tomaž član mnogo močnejše in trdnjše organizacije. V dolini so cenili njegovo poštenost, dobroto in navdušenje. Zato je imel nasprotnike le med najhujšimi klerikalci.

Včasih, ko je Sokoljak za trenutek zagledal jasnino in mir, si je zaželel, da bi Tomaž živel. Tja do jeseni je včasih zasačil v sebi prepovedano misel, ki se je ukvarjala s tem, kako bi mu bilo morda le mogoče pomagati. A vse to so bili bežni trenutki in Sokoljak je dobro vedel, da v dolini ne bo miru, dokler bo Tomaž živ in prav tako dobro je vedel, da ga mora prav on izročiti

Peter Skalar

13

Srečanja

Gestapu. Ob tem se bo dokončno uveljavil in najbrž je v Messnerjevem predalu že napisano in pripravljeno povelje o podelitvi čina ter je do njega treba le še čez en sam prag. Čez Tomaža.

Spet je za trenutek postal, da je slišal, kako se lomi rahla ledena skorja pod Jerkinimi čevlji in zabrunda:

»Naj me zlođi, če ne bo tale punca opravila z njim. To, kar ne zmore skoraj četa usranih agentov, bo naredila igraje.«

Najbrž bi bil še zahajal v predvojne čase in se še ustavljal ob misli, da je v teh dneh marsikaj hudo pomembno, a da je zanj najpomembnejše, če se čim prej iznebi Tomaža, da nista dospela do šole. Skoraj leto dni je že samevala. Na začetku poletja so Nemci sloveškega učitelja izselili in odtlej so hodili otroci k pouku v uro oddaljeno Jasnico. Kolikor so hodili. Sem pa tja je šel kateri pogledat, da je zvedel, če ni morda tudi v šoli zagroženo kaj hudega. Ker dotlej ni kazalo, da bodo morali na silo k nemškemu pouku, so se mu odtegovali, kolikor je bilo mogoče. Sokoljak je to vedel, pa ni ničesar ukrenil. Saj Messner ni še nikoli zahteval, naj se vmeša.

Mimo policista, ki se je prestopal po veži, sta prišla do vrat upraviteljevega stanovanja. Sokoljak je potrkal, malo počakal, široko odprl krilo in z roko pokazal Jerki, naj vstopi pred njim. S kretnjo ji je pokazal na stol in se razgledal po skoraj praznem prostoru. Iz žepa je potegnil eno izmed škafelov s cigaretami in ponudil najprej dekletu. Vzela je cigareto in čakala, da ji bo prižgal. Tedaj so se odprla vrata iz prazne kuhinje. Med podboji je stal čokat, srednje velik oficir v brezhibni uniformi. Sokoljak je potisnil vžigalnik v pest in se postavil v pozor.

»Hehr Obersturmbahnführer, tu po danem povelju Jerka Bregar,« je raportiral.

Oficir je stopil na sredo sobe, da je luč osvetlila mrtvaško glavo na njegovi čepici in našitek SD na rokavu. Pokimal je Sokoljaku in prizanesljivo dejal:

»Odstopite.«

Videla je, kako je kot vdan pes stegnil desnico, strumno dejal »Heil Hitler« in se zasukal. Njegovih vojaških škornjev ni bilo slišati na umazanem smrekovem podu, vrata pa je zaprl za seboj čisto neslišno.

Nasproti Jerki je bila majhna miza z majavim stolom. Oficir je sedel nanj in se obotavljal. Skrbno je bil pripravil serijo vprašanj, v katera jo bo zamotal, a prej se je želel prepričati, če je res, kar mu je o njej povedal Sokoljak. Hitro je ugotovil, da je jedra deklina, v kateri se srečujeta ženska milina in trdna odločnost in da nosi v sebi živ balkanski temperament. Ni mu bilo do tega, da bi jo bil raso opredelil. Dovolj mu je bila ugotovitev, da moški ob njej res ne more ostati neprizadet. Pasel se je na njenem telesu in se zaenkrat izogibal, da bi jo srečal z očmi. Nekaj časa je pustil počivati pogled na njenih polnih prsih, potem na močnem vratu in visokih ramenih, dokler ni precenil bokov in se mu je zazdelo, da je čas, ko naj presodi, ali se črte obraza ujemajo z mikavnim telesom. Obvisel je na črnih očeh, temni polti kože, ki je izgledala kot da je skrbno negovana, napetih ustnicah in imelo ga je, da bi segel, da bi stopil do nje in se oteščal. S silo si je moral dopovedati, da v tem položaju res ne more prepustiti svojih misli in hotenj, pač pa se je treba obrzdati. To je storil tako, da je sprožil vprašanje, s katerim so se začele skoro vsa zasljanja v tistem času.

Ocenjevanje, ocene, spričevala in...

(NADALJEVANJE)

Včasih, ko je veljal učitelj za skoraj nedotakljivo avtoriteto in je užival podporo vseh reprezentantov družbe v nekem kraju, je bila tudi njegova ocena avtoritativna in nesporna. Danes, ko so družbene razmere povsem drugačne, bi bilo nesmiselno misliti, da je katerakoli šolska ocena lahko sprejeta kot rezultat avtoritete. Danes vse preverjamo, ponovno ocenjujemo (tudi oceno) in o marsičem dvomimo — in tako je tudi prav. Seveda je treba marsikaj vedeti in poznati okvire določenega prizadevanja, če naj pravilno precenimo ocenjevalno delo nekega učitelja ali šole. Brez globljega poznavanja njegovega dela, učenec, kriterijev, splošnih in posebnih izobrazbenih ter vzgojnih zahtev to ni mogoče. Vendar vse to ni tako komplicirano, da bi se vsak državljan ne mogel seznanimi in da bi lahko komurkoli odrekli pravico ocenjevanja ocenjevalnega dela nekega učitelja ali šole. Le čas si je treba vzeti in se dodobra seznanimi z vsem naštetim, razen tega pa spoznati šolsko delo v učilnici (iti k pouku) in se razgovarjati z učitelji, potem pa soditi. Vsaka druga pot, še zlasti pa sodba, ki sloni na kakih nepreverjenih govorici ali informaciji, običajno obliči v slepi ulici.

Pri nas je v veljavi numerično ocenjevanje, čeprav predvideva zakon o osnovni šoli prehod na opisno. Le dejstvo, da je prehod dokaj zahtevna zadeva, je krivo, da zahtevam zakona še ni ugodeno. Za številkami, ki jih učenec dobi, se skriva določena količina znanja ali vrzeli v znanju. Kaj je tisto, kar učenec zna ali ne zna, pa nam številke ne povedo. To je slabost numeričnega ocenjevanja. Ocenjevanje je v današnji osnovni šoli javno. Vsak učenec ima pravico zvedeti svojo oceno takoj po zaključenem ocenjevalnem postopku, vsak učitelj pa ima dolžnost, da učenca seznani, zakaj je določeno oceno dobil ter zlasti, česa ni znal in kaj je premalo znal ter se mora torej naučiti. Učitelj ne ocenjuje več čisto sam, pač pa priteguje k ocenjevanju razredni kolektiv. To sodelovanje je tem plodnejše, čim razvitejši je razredni kolektiv. Razumljivo, da v primeru, ko skušajo učenci v razpravi o oceni navijati za svojega tovariša in mu neopravičeno zviševati oceno, učitelj njihovega mnenja ne upošteva. V glavnem pa velja, da znajo biti učenci dokaj pošteni, kadar so združeni v kolektiv in nastopajo v okviru razredne skupnosti. Razen tega je šola danes popolnoma javna ustanova in ima vsakdo vsake čas vanjo prost vstop. Narobe je, če pridejo starši v šolo samo takrat, kadar se jim zazdi, da ta ali ona ocena njihovega otroka ni takšna, kakor si mislijo, da bi morala biti. S

seznanjanjem o otrokovih vzgojnih in izobrazbenih uspehih in s spoznavanjem njegovega dela bi moralo biti tako kakor s kontrolo njegovega zdravlja. Najmanj enkrat letno (pravilno pa dvakrat) bi morali kontrolirati svoje zdravje in se podvreči temeljitemu zdravniškemu pregledu. Prav tolikokrat pa bi si morali vzeti čas za temeljiti pregled duševnega napredka našega

otroka. Morali bi si ga ogledati v krogu njegovih vrstnikov med šolskim poukom, ugotoviti, kako je vraščen v razredni kolektiv, kakšno vlogo in položaj ima med sošolci, kako se v šoli ponša, kako dela pri pouku in morali bi se tudi na delovnem mestu (v učilnici) seznanimi, kaj in kako šola z njim dela ter kaj od njega zahteva.

(Dalje prihodnjič)

Pripravljajo glasbeno revijo »Melodije srca«

V zvezi s pripravami za uprizoritev glasbene revije Janka Gregorca »Melodije srca« v jeseniškem gledališču »Tone Čufar«, je naš sodelavec obiskal tov. Rada Kleča, ki mu je zapupano muzikalno vodstvo, da bi mu odgovoril na nekaj vprašanj.

»Zakaj ste se odločili v letošnji sezoni za izvedbo tega dela?«

»Že ob koncu pretekle sezone smo se po uspehi uprizoritev opere »Tremerski dukata« odločili, da bomo tudi letos poskušali izvesti nekaj podobnega. Nameravali smo pripraviti Donizettijevo komično opero »Lubavni napoje« in smo mislili pričeti z vajami že v zgodnji jeseni. Žal kljub mnogim naporom in različnim intervencijam nismo uspeli dobiti notnega gradiva, ker nismo vedeli, kakšen je postopek pri nabavi le-tega preko avtorske agencije in smo bili tako prepozni. Pri čakanju, če nam bo uspelo dobiti notno gradivo, smo izgubili precej časa in smo pri tem prišli v položaj, da bi letos ostali brez uprizorjenega glasbenega dela v našem gledališču. Da bi kljub temu nadaljevali z delom, začetim v pretekli sezoni in da bi obdržali skupaj lanskoletne izvajalce »Tremerskega dukata«, smo se odločili da uprizorimo delo slovenskega skladatelja Janka Gregorca »Melodije srca«, ki smo ga pred 10 leti že videli na jeseniškem odru. Vendar moram pripomniti, da bo z dovoljenjem avtorja režiser tov. Bojan Čebulj predstavil dogajanje tega dela v današnji čas, ga moderniziral in predelal, tako da bo nastala iz opere modern glasbena revija, ki bo brez dvoma obiskovalcem našega gledališča močno všeč.«

»Kakšni pa so načrti za prihodnjo sezono?«

»Mislim, da bomo v prihodnji sezoni spet lahko poskušali uprizoriti resno operno delo, posebno še, ker se bomo za sedaj začeli zanimati za potrebno notno gradivo. Poudaril bi rad, da je nujno, da na Jesenicah nadaljujemo s takšno kulturno dejavnostjo, saj imamo dovolj odgovarjajočega amaterskega kadra z velike voljo in sposobnostjo, ki z takšno delo rad žrtvuje svoj prosti čas. Istočasno pa imamo tudi mnogoštevilne občinstvo, ki rado te uprizoritve gleda in je hvaležno izvajalcem,« je zaključil tov. Kleč.

K.

Slovenski oktet spet na Jesenicah

V ponedeljek 4. marca bo v dvorani Čufarjevega gledališča na Jesenicah spet gostoval Slovenski oktet. Tudi tokrat imajo na programu narodne in umetne pesmi. S svojim programom, ki ga stalno dopolnjujejo, so nastopali že po vsem svetu, sedaj pa se pripravljajo na gostovanje v ZDA. Tako se nam v ponedeljek obeta kvaliteten večer petja, zato vas vabimo k čim večji udeležbi.

Glasbena komisija pri občinskem svetu Svobod in Glasbena šola Jesenice

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 1. marca od 12. ure do 8. marca do 12. ure. Zahodni del Jesenic: dr. Michael Sajevec, Jesenice, Tomšičeva 5, telefon 04 (Rešilna postaja).

Vzhodni del Jesenic: dr. Stanka Rosenstein, Cesta bratov Stražišar 34, Jesenice, telefon 245 — interni ZJ 733

Kako se pripravljamo na 8. marec - Dan žena

ŠPORT IN KULTURA

Letošnji 8. marec bomo pri nas praznovali s poudarkom na 20-letnico ustanovitve AFŽ. Spomnili se bomo konference žena, ki je bila 6. decembra 1942 v Bosanskem Petrovcu, sredi okupirane Evrope, kjer sta ta čas besnela nacizem in fašizem. Ta konferenca je bila široka manifestacija našega narodnoosvobodilnega boja, manifestacija dejstvu, da je KPJ uspelo zbuditi vse sile našega ljudstva, povezati stoletne težnje in zahteve delovnih ljudi v enotni tok boja za osvoboditev dežele. Konferenca v Bosanskem Petrovcu je manifestirala dejstvo, da so se žene Jugoslavije, stoletja in stoletja zapostavljene, izkoriščane, nepravilne in zaostale, množično uprle, da bi skupaj z možmi, brati in sinovi vzele usodo tudi v svoje roke.

Občinski odbor SZDL se je odločil, da se prav letos ob 20-letnici spomnimo lika žene borke, ki je jurišala v smrt, da bi uničila skupnega sovražnika, da bi strla okove in dokazala, da je poleg drugega sposobna sprejeti tudi enakopraven boj, da se spomnimo tiste žene, ki se je takoj po končani vojni vklju-

čila v proizvodnjo in enakopravno sodelovala pri izgradnji porušene domovine, pri graditvi lepše prihodnosti nas vseh.

Odbor SZDL priporoči vsem v ta namen je Občinski terenskim organizacijam, da organizirajo proslavo dneva žena. Na predvečer praznika, 7. marca ob 20. uri, pa bo v gledališču na Jesenicah slavnostna prireditev, na kateri bo sodeloval pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja.

Na praznovanje dneva žena pa se pripravljajo prav vsi kolektivi v občini, za kar je dal pobudo Občinski sindikalni svet. Izvršni odbor sindikalne organizacije v železarni pa je tudi pozval vse sindikalne odbore v obratih, da po sklepu CDS v sodelovanju z obratovodstvi izvedejo primerne proslave. Za ta dan je CDS tudi odobril vsem v tovarni zaposlenim ženam dve uri izredno plačanega dopusta.

Razumevanje CDS železarne in družbenih organizacij v občini pa se moramo pridružiti še vsi člani kolektiva, da bo praznik naših tovarišic čim dostojnejši, čim lepši.

Z. P.

60 let prizadevnega in uspešnega dela

V sredo, 6. marca, se bodo jeseniški ljubitelji gora in planin zbrali v prostorih hotela Pošte na jubilejnim občnem zboru. V letošnjem letu slavi ta organizacija tudi 60-letnico prizadevnega in uspešnega dela v korist planinstvu.

Na Jesenicah je bila 19. aprila 1903 na pobudo številnih ljubiteljev gora in na osnovi izrednega prizadevanja trgovca Štefana Podpaca ustanovljena deseta podružnica Slovenskega planinskega društva z nalogo, da vključi v planinske vrste čim več delovnih ljudi in mladine iz vsega takratnega kranjskogorskega sodnega okraja, ki je segal od Žirovnice do Bele peči. Planinci z Jesenic in Doline so že takoj ob ustanovitvi pokazali izredno navdušenje in pripravljenost za delo ter začeli uresničevati dolgoletne želje in veliko potrebo po gradnji slovenske planinske postojanke na Golici. Že leta 1905 so kljub težavam slovesno izročili namenu koč na Golici, ki so jo imenovali po Francu Kadilniku, starosti slovenskega planinstva. Z dograditvijo Kadilni-

kove koč pa je prišlo do dolgoletnih sporov z osrednjim odborom SPD, ki so močno ovirali planinsko delo na Jesenicah. Najbolj kritično obdobje je bilo v letu 1908, ko je postal predsednik podružnice SPD na Jesenicah dr. Josip Tičar, ki je prenesel sedež podružnice v Kranjsko goro. Pod njegovim vodstvom je ta podružnica doživela pravo renesanco.

Tako kot v prvih letih so ljubitelji gora z Jesenic in

Doline vedno predstavljali zdrav, progresivno usmerjen vrh našega planinstva in še danes predstavljajo močno ter prizadevno planinsko organizacijo.

O dosedanjem delu in bodočih nalogah ter obvezah se bodo jeseniški gorniki pomenili na jubilejnim občnem zboru. Za dosedanje delo zaslužijo vse priznanje, za v prihodnje pa kakršnokoli pomoč nas vseh, saj so njihove naloge in načrti usmerjeni v izboljšanje in korist množičnega planinstva ter vrhunskega alpinizma, ker prav gorniki z Jesenic dosegajo zelo lepe uspehe.

Lepa udeležba

TVD Partizan Blejska Dobrava je pred kratkim priredil društvene smučarske tekme, katerih se je udeležilo skupno 73 tekmovalcev.

Za člane, mladince in starejše pionirje je bila proga dolga 1800 metrov, z višinsko razliko 520 metrov ter 26 vratci.

Rezultati:

ČLANI: 1. Anton Čop 1,29, 2. Dušan Stopar 1,30, 3. Karel Razinger 1,31, 4. Mirko Svetina 1,36.

MLADINCI: 1. Slavko Pajntar 1,41, 2. Vojko Mikolič 1,42, 3. Lado Stare 1,42, 4. Branko Kocjan 2,04.

STAREJŠE PIONIRKE: 1. Branko Aleš 1,49, 2. Darko Strugar 1,56, 3. Janez Ozebek 2,10, 4. Stanko Stare 2,42.

STAREJŠE PIONIRKE: 1. Meta Rekelj 0,30, 2. Katja Kersnik 0,37, 3. Pavla Srptič 0,47.

MLAJŠE PIONIRKE: 1. Bogdana Aleš 0,34, 2. Alenka Cankar 0,36, 3. Joži Srebrnjak 0,53, 4. Milena Koselj 0,56.

MLAJŠI PIONIRJI: 1. Janko Zalokar 0,31, 2. Edo File

0,48, 3. Andrej Černe 0,56, 4. Ciril Boltar 0,58.

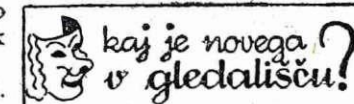
CICIBANI: 1. Florjan Černe 0,16, 2. Viki Tersegav 0,37, 3. Lučka Sodja 0,45, 4. Jožica Srebrnjak 0,51.

ČLANI - netekmovalci, od 30. do 40. leta: 1. Tine Razinger 0,27, 2. Andrej Jakopič 0,27, 3. Jože Tersegav 0,28, 4. Alojz Ozebek 0,29.

ČLANI - netekmovalci, od 40. do 50. leta: 1. Anton Rekelj 0,24, 2. Ivan Bucek 0,25, 3. Franc Grilc 0,26, 4. Alojz Aleš 0,27.

ČLANI od 50. do 60. leta: 1. Alfonz Praprotnik 0,36.

A. A.

SOBOTA, 2. marca, ob 19.30: Coore-Moore »CVETJE HVALEŽNO ODKLANJAMO«.

Premiera.

NEDELJA, 3. marca, ob 19.30 uri: Coore-Moore »CVETJE HVALEŽNO ODKLANJAMO«. Repriža.

Kako približati zimsko rekreacijo delovnim ljudem?

V zadnjem času je problem rekreacije delovnih ljudi vedno bolj pogosto predmet številnih razprav. Samoupravni organi, sindikalna organizacija in uprava podjetja se vedno bolj zavedajo pomembnosti rekreacije v zvezi z borbo za večjo produktivnost in dvig življenjskega standarda naših železarjev. Žal pa je bila zaenkrat pozornost reševanja problemov rekreacije osredotočena bolj na problematiko letnega odmora kot na tedenski in dnevni oddih; bolj na poletne kot na zimske, jesenske in spomladanske mesece.

Počitniški domovi so v zimskem času v večini primerov zaprti in kdo bi se tudi v tem času odločil za dopust ob morju. Bližnje planinske postojanke v Karavankah in Julijskih Alpah, ki so in ki bi bile lahko vso zimo oskrbovane in ob katerih je do-

volj primernih terenov za smučanje, pa tudi v zimskih mesecih samevajo. Ali ne bi bilo lepo del dopusta preživeti ob smučanju na Mežakliji, v Kranjski gori ali kje drugje? Tudi tistim, ki še ne znajo smučati, bi bil tak letni oddih v hribih užitek in čez leto dni bi se marsikdo še vrnil. Seveda bi tak način rekreacije zahteval veliko več organiziranega dela, med drugim bi bilo treba za vodenje tečajev pridobiti tudi nekaj dobrih smučarskih učiteljev. Naše podjetje ima skoraj vse pogoje za organizacijo zimske rekreacije (morda celo boljše kot za letno). Prostor, sposoben kader in tudi čas bi se dobil. Šama po sebi se vsiljuje misel, da v tem smislu, še nismo izkoristili vseh možnosti, ki se nam kar ponujajo.

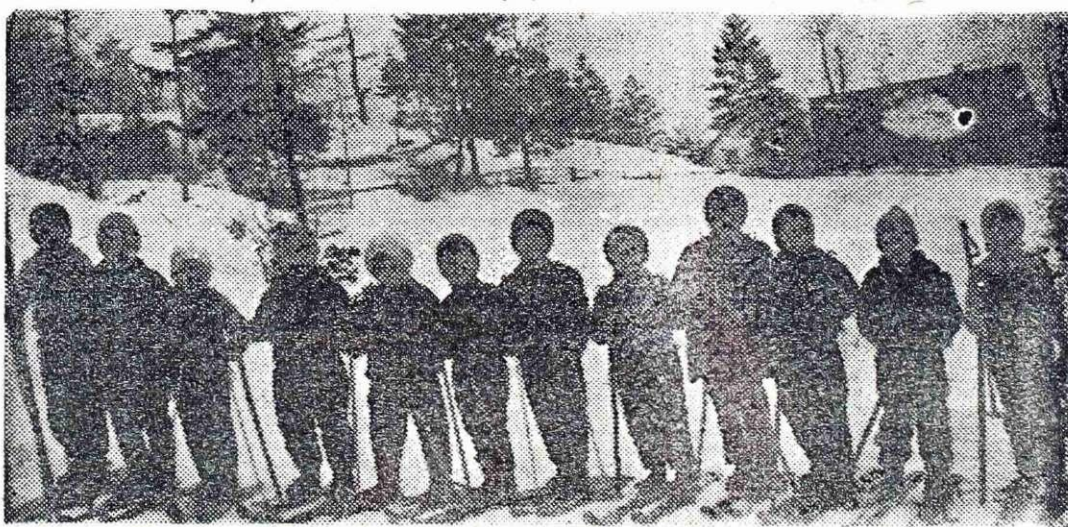
To je na svoji zadnji seji uvidela tudi komisija za šport, ki je sprejela v tem pogledu nekaj pomembnih sklepov. Odslej bodo namreč tekmovalci na zimsko-sportnih medobratnih igrah v posameznih sportnih panogah potekala v dveh posebnih kategorijah. Eno kategorijo bodo sestavljali aktivni tekmovalci, drugo pa »rekreativci«. Propozicije tekmovalj točno določajo, kdo se smatra za tekmovalca in kdo za »rekreativca«. Končni zmagovalci na zimskih medobratnih tek-

mah bo tisti obrat, ki bo imel dobre tekmovalne rezultate v obeh kategorijah in večji odstotek udeležbe z ozirom na stalež obrata.

Tekmovalci iz prve kategorije lahko konkurirajo za reprezentante kolektiva, ki se bodo udeležili raznih medkolektivnih tekmovalj. Tekmovalni pogoji v posameznih kategorijah so prilagojeni možnostim tekmovalcev.

Prav gotovo je komisija za šport pravilno razumela svojo nalogo in želi s svojo akcijo prispevati pomemben delež k čimbolj masovni zimski rekreaciji naših delovnih ljudi.

K. V.

Cicibani TVD Partizan Blejska Dobrava pred društvenim smučarskim tekmovanjem, ki se ga je udeležilo 73 tekmovalcev

REŠITEV KRIZANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE
VODORAVNO: 1. Saturn, 7. komoda, 13. Cleres, 14. osebek, 15. hiton, 16. gredica, 17. enoj, 18. Aram, 19. Nil, 20. lev, 21. Olib, 22. ema, 23. Laokoon, 25. orkan, 26. anatem, 28. ploča, 31. Olimbos, 35. rele, 36. gvaš, 37. Eto, 38. ave, 39. sren, 40. plin, 41. sinovec, 43. oliva, 44. acetat, 45. planet, 46. Dakota, 47. Kozara.

Sedmič državni prvaki v hokeju na ledu

Jeseniški hokejisti so dokazali, da doma še nimajo resnih tekmecev

Naši branilci so imeli na tej tekmi veliko dela.

S tekmo proti moštvu mladimi igralci, solidno in Kranjske gore so naši hokejisti zaključili tekmovalno leto za leto 1963. Kakor smo pričakovali so tudi letos osvojili prvo mesto ter že sedmič zapored državno prvenstvo. Bilanca golov 230 proti 28 kaže sicer občutno premoč, vendar je prejetih golov preveč, količnik pa je bil lani boljši.

O ostalih klubih, ki so tekmovali v zvezni hokejski ligi, je bilo že precej napisanega in lahko trdimo, da miso mnogo napredovali. Prav tako je zaključena borba za »vicešampiona«. Drugo mesto je zasedlo mlado moštvo OHK Beograd, potem ko so Ljubljancani na drugem potovanju v Beograd izgubili vse možnosti. Razočaralo je moštvo Partizana iz Beograda, ki je, čeprav s samimi

mladimi igralci, solidno in najbolj fair moštvo in pravo nasprotje kolegom iz Crvene zvezde, ki svoje neznanje večkrat nadoknadijo s surovostjo. Igralci Kranjske gore bi z večjo resnostjo lahko dosegli še več, medtem ko sta ekipi Spartaka iz Subotice in Medveščaka iz Zagreba zadnji. Posebno Zagrebčani bi morali, ker imajo že tretje leto umetno drsališče, pokazati več, prav gotovo pa ne bi smeli biti na zadnjem mestu.

HDK Jesenice pravilno nenehno skrbi za naraščaj in tako ni dvoma, da lahko jeseniški hokejisti še dalj časa obdržijo primat v tej športni panogi v Jugoslaviji.

V zadnjem času je bilo nekaj polemik na račun ugodnosti, ki jih uživajo hokejisti na Jesenicah. Res je, da je pomoč železarne v se-

danjem položaju in prilikah primerna ter zadovoljiva. Res pa je tudi, da hokejisti takrat, ko še niso pomenili toliko kot danes, niso imeli prav nobenih ugodnosti. Šele, ko so s požrtvovalnim delom odbornikov in igralcev postopoma dosegli čedalje boljše rezultate, so si upali prositi za pomoč, ki so jo z velikim razumevanjem kolektiva tudi dobili. Nimam namena zmanjševati pomembnosti ostalih področij dejavnosti, bodisi športnih ali kulturno-prosvetnih. Prav gotovo je treba nuditi pomoč vsem, vendar pa je prav, da se le-ta deli po doseženih uspehih. Vprašanje je, koliko Jeseničanov bi glasovalo za to, da se pomoč hokejistom odpove in s tem pušči propasti ves trud in prizadevanja. Zato je potrebno

potrebno razumevanje in objektivno sodelovanje, pa bodo uspehi zagotovljeni. Vsaj za domačim pragom moramo biti enotni, če že od drugod letijo na nas neupravičeni očitki. V »Delavski enotnosti« je bil pred več kot mesecem dni v športni rubriki članek z naslovom »Zviti načrti«, ki dokaj na kratko »razgalja« politiko vodstva našega kluba. Odgovora s točno obrazložitvijo položaja niso hoteli objaviti. V »Zvitih načrtih« se je nekdo, podpisal se ni, zaletel v osrednjo hokejsko zvezo in tudi v klub, ker smo Zvezo zaprosili za spremembo koledarja, tako da bi le enkrat potovali v Beograd in odigrali vse štiri tekme. Zveza je sprva to odobrila, srbski zvezi pa to ni bilo všeč in je reklamirala. Sodelova-

nja pa ni odpovedal noben klub. V to torej je nepoznani pisec hotel potlačiti naš klub, češ da smo s takim načinom skoraj ogrozili izvedbo državnega prvenstva v hokeju na ledu. Med drugim pa tudi dolži Jeseničane, da nimajo smisla za tekme državnega prvenstva in da so hoteli spremembo koledarja samo zato, da bi pridobili čas, ki bi ga izkoristili za srečanja z inozemskimi moštvami in za turnee, itd., itd. Skratka, pravi pamflet. V odgovoru smo pojasnili prave vzroke, zakaj smo prosili za spremembo koledarja. S spremembo in odobritvijo enkratnega potovanja bi samo prihranili okrog 400.000 dinarjev. To nam ni bilo mogoče. Pa tudi drugi, predvsem predlagatelji takega koledarja, ki so ga zagovarjali s tem, da Jeseničani v Beogradu največ dvakrat zapored pritegnejo publiko in da sicer ni računati na finančni uspeh, ki so sicer s predlogom uspeli, že iščejo možnosti, kako rešiti težko finančno situacijo, v katero so poleg ostalih pahnil tudi sebe. No, in temu smo se hoteli izogniti, pa je članek »Delavske enotnosti« videl v tem tako pregreho, da je HK Jesenice obsodil tako kot doslej še nihče. In to klub, ki je v pravem pomenu besede delavski.

To naj bi bil odgovor tudi piscu članka v »Delavski enotnosti«.

Člani liga moštva bodo odigrali še nekaj tekem, v glavnem v sestavi reprezentance, za tem pa odpotovali na Švedsko, kjer se bodo v težkem okolju borili za čim boljše mesto v svoji skupini. Vsi jim želimo, da bi dosegli v plemenitih borbah čim več.

T

Igralci HK Jesenice so že sedmič osvojili naslov državne prava v hokeju na ledu. Na sliki manjka le igralec Jan Bogo, na levi pa je njihov trener g. Andrej Wolkowski

Pred odhodom na svetovno prvenstvo Borili se bomo da bomo dosegli čim boljše rezultate

Prihodnji teden odpotuje naša državna hokejska reprezentanca, ki jo v glavnem sestavljajo igralci prvega moštva HDK Jesenice, na svetovno hokejsko prvenstvo v Stockholm. Izkoristili smo priliko in trem državnim reprezentantom zastavili nekaj vprašanj. Čeprav so bili po naporni tekmi s švicarskim moštvom Zürich utrujeni, so se naši prošnji radi odzvali in nam takole odgovorili:

Cene Valentar pravi, da bodo naši nasprotniki v B skupini zelo močni in bo morebitno predzadnje mesto na lestvici te skupine za našo reprezentanco že lep uspeh, saj se bodo reprezentanti srečali z reprezentancami držav, kjer ima hokej že dolgoletno tradicijo.

Na vprašanje, kako se je prvič počutil v dresu z državnim grbom, je tov. Valentar odgovoril: »V našo državno reprezentanco so me prvič uvrstili v letu 1953, ko je bila na sporedu tekma proti Avstriji. To je bil zame izreden in življenjski dogodek. Zmagali so Avstrijci z rezultatom 4:2. Gole za našo reprezentanco je dosegel Reno, vratar pa je bil Dušanovič.«

Na koncu našega razgovora smo ga zaprosili, naj nam pove še nekaj o jeseniški publiki, ki prihaja na umetno drsališče pod Mežakljo. Odgovor je bil kratek: »Jesenjsko športno občinstvo zna dobro in tudi objektivno bodriti, zna pa se športno obrašati tudi v najbolj kritičnih situacijah med tekmo.«

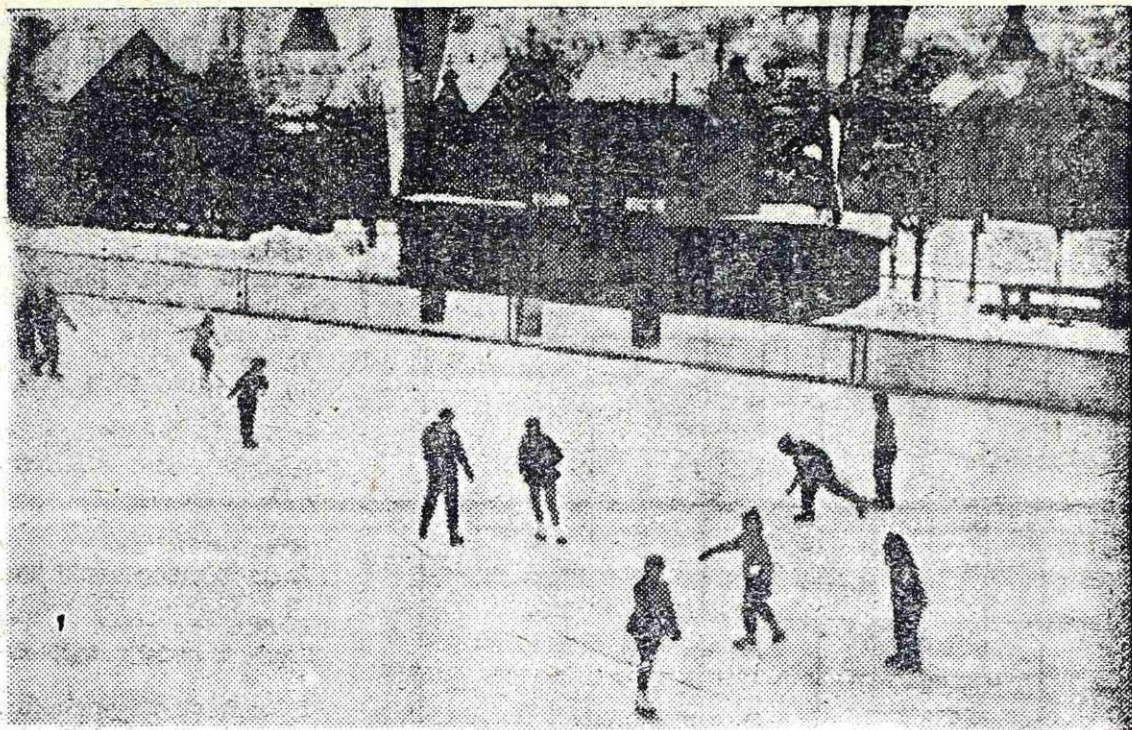
Dušan Brun je najstarejši hokejist v našem prvem moštvu. O razvoju hokeja pri nas na Jesenicah in v državi pravi, da se v zadnjih letih razvija zelo hitro. Na Gorenjskem imamo prednost v tem, da že naravni pogoji omogočajo večje športno udejstvovanje v zimskem času. Hokej je tudi igra, ki je zanimiva za mnoge mlade ljudi in tako glede mladih kadrov ne bomo imeli skrbi. Tudi v ostalih krajih naše države je za hokej veliko zanimanje, občutno pa primanjkuje drsališč.

Na vprašanje, kako mu uspeva, da lahko še vedno nastopa na najtežjih tekmah, je odgovoril: »Za vsakega športnika je važno, da redno trenira in da ima temu primerne urejeno življenje.«

Albin Felc igra v prvem moštvu že šest let. V teh šestih letih je bilo po njegovem mnenju najtežje srečanje z B reprezentanco Zahodne Nemčije v Ljubljani, ki je bilo odigrano pred kratkim. Tekma se je končala neodločeno z rezultatom 5 : 5. Igra je bila izredno hitra. Tov. Felc meni, da je športniku, ki hoče dosegati svoj vrhunec, potreben trening, kajti vaja dela mojstra, kolektivna igra ter požrtvovalnost in borbenost. To so glavne lastnosti, ki bi jih moral imeti vsak športnik hokejist, da bi pomagal s svo-

jim znanjem kar največ k uspehu celotnega moštva.

Ob zaključku razgovora smo našim hokejistom zaželeli srečno pot na Švedsko ter mnogo uspehov v sestavi državne hokejske reprezentance.

Pogled na umetno drsališče pod Mežakljo. V ozadju sodniška tribuna

Epilog k VII. zimskim metalurškim športnim igram

Kot smo že poročali so se VII. zimskih metalurških iger v Zenici udeležili tudi člani našega kolektiva in osvojili v skupni oceni tretje mesto. Tudi o nepravilnostih oziroma o neupoštevanju pravilnika za športne igre metalurgov, ki ga je pripravila tozadevna komisija pri Združenju jugoslovanskih železarn, smo že pisali, danes pa objavljamo še stališča Izvršnega odbora sindikalne organizacije Železarne Jesenice o pritožbi štirih udeležencev teh iger, članov našega kolektiva, ki so se predčasno vrnili. IO sindikalne organizacije je na 13. redni seji razpravljala o pritožbi Alojza in Zdravka Štrumbala, Zdravka Zupana ter Franca Simčiča na upravni odbor podjetja ter zavzel naslednje sklepe:

— Že ton pritožbe je nepriemerjen, kajti naziv diktator za človeka je tuj v naši socialistični družbi ter kaže na nizek intelektualni nivo piscev te pritožbe.

— Nekatere navedbe v tej pritožbi so netočne in potvorbene. Zakaj se vodja obeh ekip, tako šahovske kot namiznoteniške, nista takoj uprila odhodu v internat, saj so se vsi vodje ekip odrekli hotelu, kar navajajo v pritožbi. Vsi so se nastanili v internatu in ko je Jože Košir odšel na organizacijski odbor, ne pa po privatnih opravkih, so šele odšli iz internata, brez vednosti vodje ekipe.

Res je, da sta tov. Pogačnik in Berlisk izjavila, naj bi se celotna ekipa preselila v hotel, ker bi tako ostala skupaj, nista pa se izrazila, da se posamezniki oddvojijo od ekipe in sta temu nasprotovala, kajti v hotelu za vse ni bilo več prostora.

Izvršni odbor je tudi ugotovil, da pogoji v internatu niso bili tako slabi, kot je navedeno v pritožbi. Neumestno je navajati oddaljenost internata od mesta tekmovanja, saj to ne predstavlja nikakršnega fizičnega ali umskega napora, temveč samo sprostitev po večurnem tekmovanju ali igranju. Čas opoldanskega odmora pa tudi ni bil tako kratek, da se ne bi mogli pravočasno vrniti na tekmovanje.

Za nesramnost smatramo apriorno postavljanje možno-

sti tatvin, saj so s tem sumili vse stanovalce internata, seveda pa tudi lastne sotekmovalce.

Sobe v internatu so bile enostavno opremljene, vendar so kljub temu nudile dober počitek. Ne vemo tudi, če so mize res tako nujen rekvizit za analizo prekinjenih iger, in kakšne bi bile potem zahteve tekmovalcev drugih panog (npr. strelcev ali kegljačev).

Hrana je bila v internatu res nekoliko slabša, vendar so jo kasneje na zahtevo naše ekipe prilagodili našemu jedilniku.

Izvršni odbor meni, da je bilo pri tako nizki ceni še dovolj denarja za dodatno hranjenje po lastni izbiri.

Obtožbe proti tov. Koširju, češ da je razbil ekipe, bi bile bolj primerne za tiste, ki so se na odločitev tov. Koširja pritožili. Tako šahovska kot namiznoteniška ekipa sta bili razbiti prav takrat, ko se je samo del teh ekip preselil v hotel. Vprašamo se, zakaj od šahovske ekipe v hotel ni odšel tov. Borut Kočevar in zakaj od namiznoteniške ekipe nista odšla tov. Vito Cih in Ignac Šmid. Menimo, da niso spadali v krog izbrancev. Mar nista tov. Vito Cih in Ignac Šmid kot mlada igralca bila potrebna strokovnih nasvetov in moralne podpore svojih sotekmovalcev in ali ne bi tov. Borut Kočevar nudil s svojimi izkušnjami do-

volj nasvetov pri analiziranju prekinjenih šahovskih iger.

Gre torej za zapostavljanje svojih lastnih igralcev in tekmovalcev.

Izvršni odbor tudi smatra, da so bili v internatu pogoji za treninge in priprave precej boljši kot v hotelu. V internatu je bila na razpolago celo šahovska soba, za namizni tenis pa dve mizi.

Da je tov. Košir dovolil dvema članoma ekipe bivanje v hotelu, so tako odločitev, kot ugotavlja Izvršni odbor, narekovali objektivni pogoji. Navedbe pritožencev o nestrokovnosti, nedoslednosti in pristranosti tov. Koširja, so izmišljene. Menimo, da tov. Košir ima sposobnost za vodjo ekipe, saj je že večkrat vodil in organiziral tekmovanja večjega obsega in to z uspehom, natančnostjo in v zadovoljstvo vseh.

Nedoslednost in pristranost bi preje prištevali pritožencem, če proti tekmovalcem v lastnih ekipah.

Ostale navedbe v pritožbi proti tov. Koširju so prav tako neutemeljene.

Odgovornost za uspeh ekipe prav gotovo ne nosi vodja ekipe sam, ampak vsak posamezni igralec, ker je bila vsakemu zaupana ta naloga. Izvršni odbor smatra, da so športniki tisti, ki morajo biti prvi disciplinirani in upoštevati, da ekipa ostane enotna, ne pa razbita. Kaj bi se na primer zgodilo, če bi se celotna ekipa razbila po posameznih skupinah in prostorih. Kako naj vodja ekipe potem v redu opravlja zaupano mu nalogo in kako naj odgovarja za uspeh, če mu je s samovoljo posameznikov onemogočeno uspešno vodenje celotne ekipe.

Ne vidimo tudi vzrokov, da je tov. Košir postavil svoje osebne principe pred interese cele ekipe, prej bi to lahko trdili za pritožence, ali mar niso poskrbeli za svoje oseb-

no ugodje in niso upoštevali tistega, kar tudi sami v pritožbi navajajo, to je celovitost ekip posameznih panog, za boljšo tehnično pripravljenost in enotnost vse ekipe.

— Čudimo se, da tekmovalci drugih bolj težavnih panog niso postavljali takih ali podobnih zahtev, nasprotno, pokazali so se za bolj disciplinirane in so se zavedali svoje naloge.

— Kar zadeva uspeh naše ekipe na tem tekmovanju, je to stvar pravilnika MSI in odnosa posameznih panog ter točkovnega sistema.

— Vpliv odločitve tov. Koširja na uspeh ekipe se tudi lahko ocenjuje, vendar smatramo, da ga je treba trezno pretehtati v dobro ali slabo tov. Koširju ali pritožencem v odnosu na celotno ekipo in namen takih tekmovanj. Zavedati se moramo, da bodo s tekmovanjem mednarodnega ali svetovnega značaja odstranjene nedisciplinirane ekipe, pa čeprav gre tam za afirmacijo in prestiž posameznih narodov.

Izvršni odbor je tudi ugotovil, da je ta postopek pritožencev sprožil precej polemike med tekmovalci ostalih ekip, pa tudi na sestanku organizacijskega odbora in s tem postavil vso našo ekipo v slabo luč.

Po vsem tem navedenem Izvršni odbor ugotavlja, da je bila odločitev tov. Koširja, ki je omenjene tekmovalce odstranil s tekmovanja, povsem pravilna.

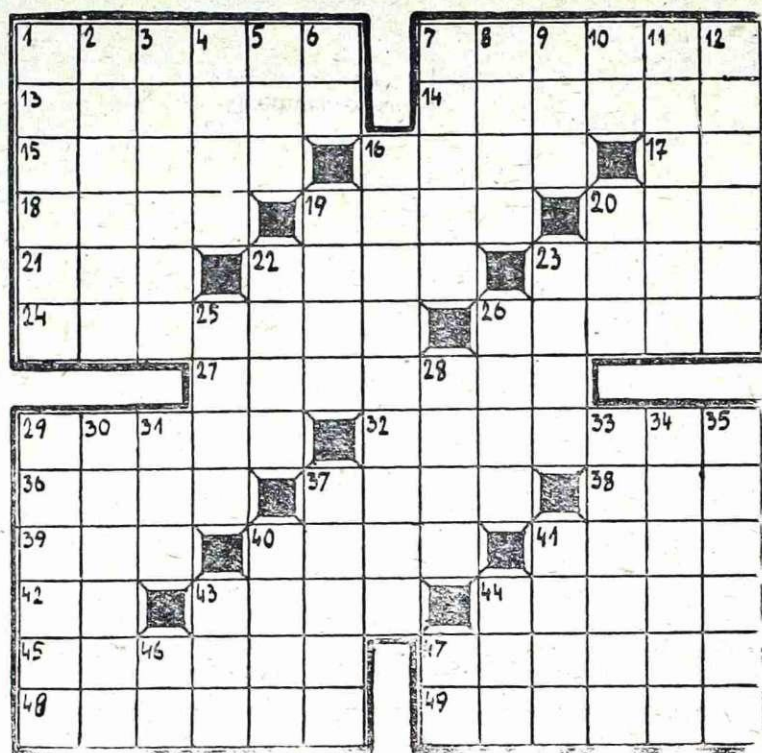
Iz navedenih vzrokov je izvršni odbor sklenil:

— da se navedenim tekmovalcem odvzame pravice nastopanja na tekmovanjih za našo železarno,

— da povrnejo vse stroške, ki so s tem nastali,

— da sklep in utemeljitve posreduje UO, tekmovalcem, ki so se pritožili, in da stališča in sklepe objavi v »Železariju«.

Zemljepisna križanka

VODORAVNO: 1. ekonomska enota naše tovarne, 7. strjena kri na rani, 13. znano letoviško mesto na istrskem polotoku, 14. glavno mesto Burme, 15. izcedek žlez v ustih, 16. svojina, posest, 17. Rdeči križ, 18. sorodnica, 19. sibirski veletok, 20. eden in drugi, 21. grška boginja nesreče, 22. jadransko mesto, znano po alki, 23. reka, ki teče skozi München, 24. nakane, naklepi, 26. borilnica, 27. dopolnilni, spreminjevalni predlog, 29. del strehe, 32. mesto v Španiji (tudi znana popevka), 36. hiša z vrtom, 37. zrnat, zmrzel sneg, 38. potomec, 39. tuje žensko ime, 40. zemeljski plin, 41. zidna obloga, 42. začetnici jugoslovanskega elektrotehnika, ki je živel in deloval v ZDA, 43. surovina za izdelovanje piva, 44. travniki, livade, 45. proizvajalec jekla, 47. otok pred Šibenikom, 48. poudarek, naglas, 49. slaven japonski plavalec.

NAVPIČNO: 1. okrasni obroček na roki, 2. navojnica, rebrača, 3. ovojnica, 4. eksplozivno telo, 5. števnik, 6. začetnici priimka in imena slovenskega pisatelja (Bajke in povesti o Gorjancih), 7. gorenjsko industrijsko mesto, 8. pleme, pasma, 9. pripadnik zahodne skupine starih Slovanov, 10. začetnici slovenskega pesnika, imenovanega »goriški slavček«, 11. orientalsko pokrivalo, 12. glavno mesto Turčije, 16. velempo v Sovjetski zvezi, 19. slovanško drevo, 20. nadležne žuželke, 22. zarodna klica, 23. Perzija, 25. južnoameriška domača žival, 26. prestolnica Jordana, 28. grm z zelo trdim lesom, 29. domača žival, 30.

ŽELEZAR - Glasilo delovnega kolektiva Železarne Jesenice - Ureja redakcijski odbor - Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč - Rokopisov in fotografij ne vračamo - Naslov: Uredništvo Železarja, Železarna Jesenice, int. telefon št. 394 - Tisk CP »Gorenjski tisk«

listič, 31. žensko ime, 33. glavno mesto Eritreje, 34. človek, ki se drži diete, 35. naprava za sprejem radijskih valov, 37. začetek tekme, 40. tovarna športnega orodja na Gorenjskem, 41. luka v Alžiru, 43. strasti, poželenja, 44. pod, 46. okrajšava za kilocikel, 47. začetnici vodje oddelka za uvoz in izvoz v naši železarni.

-jč

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi dragega moža in očeta

ALOJZIJA NEČIMERJA

se toplo zahvaljujemo vsem sosedom in znancem, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani, nam pomagali in z nami sočustvovali.

Iskrena hvala tudi kolektivu obrata plavž, tov. Janku Čemažarju za poslovilne besede, darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so ga spremili v prerani grob.

Vsem najlepša hvala!

Zalujoči: žena Minka ter sinova Lojze in Franci.

ZAHVALA

Ob prerani in bridki izgubi našega ljubljenega edinega otroka, sina

ROBERTA TORKARJA

se pristrčno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli pismo in ustno sožalje in vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Posebno se zahvaljujemo vodstvu šole »Prežihov Voranc«, njegovim profesorjem in učiteljem za vso skrb in prizadevanje v času, ko je obiskoval šolo, za sočustvovanje z nami ob njegovi nenadni smrti. Zahvaljujemo se tudi vsem njegovim součencem, pionirskemu pevskemu zboru in govornikom za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Najlepša hvala vsem, ki so razumeli našo bolečino.

Zalujoči: starši in ostalo sorodstvo.

Kaj bomo gledali v kinu?

Kino »RADIO«

2. do 4. marca angleški VV film V RITMU TWISTA. Predstave ob 17. in 19. uri, v nedeljo tudi ob 15. uri.

5. do 6. marca jugoslovanski film ABECEDA STRAHU, ob 17. in 19. uri.

7. do 8. marca francoski film PREHOD ČEZ REN, ob 17. in 19. uri.

9. marca italijanski film MASČEVANJE VIKINGOV, ob 17. in 19. uri.

Kino »PLAVŽ«

2. do 3. marca ruski barvni film VLAK PELJE NA VZHOD. Predstave ob 18. in 20. uri, v nedeljo tudi ob 16. uri.

5. in 6. marca angleški VV film V RITMU TWISTA, ob 18. in 20. uri.

7. do 8. marca jugoslovanski film ABECEDA STRAHU, ob 18. in 20. uri.

9. marca francoski film PREHOD ČEZ REN, ob 18. in 20. uri.

Kino Žirovnica

2. marca ameriški barvni CS film STRELJANJE V DODGE CITYJU.

3. marca ameriški barvni CS film VRNITEV V MESTEPEYTON.

6. marca ruski barvni film VLAK PELJE NA VZHOD.

9. marca angleški VV film V RITMU TWISTA.

Kino Dovje

2. marca ameriški barvni CS film VRNITEV V MESTEPEYTON.

3. marca francoski film NAIVNA DEKLETA.

7. marca angleški VV film V RITMU TWISTA.

9. marca jugoslovanski film ABECEDA STRAHU

Kino Koroška Bela

2. marca jugoslovanski film ABECEDA STRAHU

3. marca ameriški barvni CS film STRELJANJE V DODGE CITYJU.

4. marca ruski barvni film VLAK PELJE NA VZHOD

9. marca francoski CS film STRELJAJTE NA PIANISTA.

Kino Kranjska gora

2. marca francoski film NAIVNA DEKLETA.

3. marca japonski film ULICA SRAMU.

5. marca ruski barvni film VLAK PELJE NA VZHOD.

6. marca angleški film LIGA GENTLEMANOV.

8. marca angleški VV film V RITMU TWISTA.

9. marca mehiški barvni film GLASBA V NOCI.

V gasilskih organizacijah je treba nenehno razvijati in vzpodbujati tekmovalni duh, ki je lasten našim delovnim kolektivom v izgradnji socializma.

INDIJA — V železarni »Mysore Iron & Steel« Ltd. gradijo novo jeklaro s konvertorji za žilavljenje s kisikom, ki bo omogočila dvig letne proizvodnje jekla za preko 100.000 ton. To bo druga indijska železarna, v kateri bodo proizvajali jeklo po postopku žilavljenja s kisikom.

KANADA — Po podatkih kanadske družbe »International Nickel Company of Canada« Ltd. je letna svetovna poraba niklja brez Sovjetske zveze in vzhodnoevropskih držav padla od 229.000 ton v letu 1961 na 218.000 ton v letu 1962.

NIZOZEMSKA — V bližini Groningena so odkrili velika nahališča zemeljskega plina, kjer cenijo zaloge na najmanj 150 milijard m³ in jih bodo kmalu pričeli izkoriščati.

ZAHODNA NEMCIJA — V letu 1962 so proizvedle zahodnonemške železarne skupno 32,6 milijonov ton surovega jekla, kar je za 2,7% manj kot v letu 1961. Proizvodnja Thomasovega jekla je bila nižja za 8,6% in SM jekla za 2,6%, medtem ko je proizvodnja elektrojekla istočasno narasla za 8,6% in jekla, proizvedenega v konvertorjih za žilavljenje s kisikom, celo za 40,3%. Vse te spremembe se nanašajo na primerjavo z letom 1961.

Vsem, ki ste čutili z nami ob težki in prerani izgubi našega dragega moža in očeta

KORLNA ANZELCA
ki ste ga spremili v velikem številu na njegovi zadnji poti ter zasuli grob s cvetjem, pristrčna hvala. Posebna zahvala godbi in pevcem za ganljive žalostinke, kolektivu javornika I, pripadnikom JLA, tovarišem za poslovilne besede, vsem prijateljem in znancem za izrečena sožalja.

Obenem se zahvaljujemo Združenju borcev NOB Žirovnica, katere člani so mu z obiski lajšali trpljenje v njegovih zadnjih urah in nesebično prevzeli vso skrb v najtežjih trenutkih.

Zalujoči: žena Kati, hčerki Draga in Mija ter ostalo sorodstvo

Mojstru Antonu Dovjaku v spomin

22. februarja letos smo Te pokopali. Petdeset let si delal v tovarni, 26 let si bil mojster v elektro delavnici — dolga vrsta let je to.

Ko smo še hodili v vajensko šolo, preden smo bili razporejeni po delavnicah, smo se na tihem bali, kakšen hud mojster nam boš. Veljal si za hudega in strogega mojstra. Potem smo videli, da se Te ni bilo treba bati, če smo delo opravili v redu.

Bil si dober mojster starega kova. Nisi delal krivice, za vse si vedel in vse razumel. Za vso Tvojo navidezno avtoritativnostjo in brezobzirnostjo je bilo vedno vse ravnanje temeljito premišljeno. Nikomur nisi delal krivice, tudi drugim nisi pustil, da bi jo delali Tebi podrejenim. Kljub temu, da je včasih »pokalo in grmelo«, smo vselej vedeli, da po pravici Jasni so bili Tvoji sklepi in zlepa se nisi prenačil. Počasi in preudarno si vedno zadel v pravo. Vedno Ti je bila v mislih tovarna in njene naprave. Nisem se čudil, ki mi je nekoč rekel sođelavec, da najbrž še doma premišljuješ o delu in razdelilih v tovarni. Mi mlajši, ki smo prišli za Teboj, smo Ti hvaležni.

Zadnje čase svojega mojstrovanja nisi veliko hodil po obratih, pa Ti tudi ni bilo treba, saj si kljub temu vedel za vse: za vsako »lampbo«, kje visi in kje je v sela za vsak kabel, kje je položen in kakšen presek ima, za vsak odvod v razdelilcu. Spominjam se dela pri razdelilcu na plinskih generatorjih (zdaj ga sicer ni več). Kar v pisarni si vedel za vse odvođe in položaj in tudi odcepa si se spomnil, ki je bil pozneje napravljen.

Nič nismo rekli na Tvojem pogrebu, ob Tvojem grobu. Mraz je bil in zeblo nas je. Zasneženo dobravsko polje, zasnežene poljane, zamegljene Karavanke in nič sonca. Tam na zapadu so se videle Jesenice, železarna, dimniki in dim nad njimi. Mislili smo, čeprav nismo nič rekli: skrbel si za to železarno, za njene stroje, mislil si na vse nas. Dober človek si bil.

Pesmi in godba, vse je zvenelo tako žalostno.

Naj Ti bo lahka zemlja na samotnem dobravskem griču.

Anton Kocjančič